

Komisja Europejska
Dyrekcja Generalna ds. Konkurencji

Vademecum

Prawo wspólnotowe w dziedzinie pomocy państwa

30 września 2008 r.

Niniejsza publikacja dostępna jest również na stronie internetowej Komisji Europejskiej dotyczącej konkurencji:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/studies_reports.cfm

Uwaga:

Arkusze informacyjne zawierają zwięzły, czasem uproszczony przegląd przepisów z zakresu pomocy państwa. Informacje skrótowe i tabele zamieszczone w arkuszach informacyjnych nie mogą oczywiście stanowić podstawy do wywodzenia z nich jakichkolwiek praw. Bardziej miarodajnym dla czytelnika źródłem informacji o zasadach mających zastosowanie w każdej dziedzinie są odpowiednie pełne wersje aktów prawnych, których dokładne numery referencyjne podano w każdym z arkuszy informacyjnych.

Niniejsza wersja Vademecum została uaktualniona w dniu 30 września 2008 r.

Spis treści

1.	Wprowadzenie.....	5
2.	Środki podlegające przepisom w zakresie pomocy państwa	7
3.	Pomoc państwa zgodna ze wspólnym rynkiem.....	8
4.	Podstawowa metodyka wykorzystywana w ocenie pomocy państwa	12
5.	Procedury zgłaszania i zatwierdzania pomocy	15
6.	Pomoc państwa w programach finansowanych z funduszy strukturalnych	17
	Załącznik: Arkusze na temat pomocy państwa	19
Arkusz 1	Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych.....	21
Arkusz 2	Pomoc w kontekście zmian klimatycznych i na inne działania związane z ochroną środowiska	27
Arkusz 3	Pomoc na badania, rozwój i innowacje	35
Arkusz 4	Pomoc regionalna	40
Arkusz 5	Pomoc w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw	47
Arkusz 6	Pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw	49
Arkusz 7	Pomoc w zakresie zatrudnienia.....	53
Arkusz 8	Pomoc szkoleniowa.....	56
Arkusz 9	Środki pomocy w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka	58
Arkusz 10	Elementy pomocy w sprzedaży gruntów i budynków przez władze publiczne.....	61
Arkusz 11	Usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym	62
Arkusz 12	Obwieszczenie w sprawie gwarancji.....	65
Arkusz 13	Zasada <i>de minimis</i>	67

1. Wprowadzenie

Komisja Europejska przyjęła ostatnio ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych (GBER), na mocy którego państwa członkowskie zwolniono z obowiązku zgłaszania Komisji licznych środków pomocy państwa. Wprowadzenie tego rozporządzenia to jeden z głównych elementów reformy systemu pomocy państwa podjętej przez Komisję w ciągu ostatnich kilku lat. Reforma ta stanowi istotny krok w kierunku zmniejszenia biurokracji i przejaw nowoczesnego podejścia do kontroli pomocy państwa, wnosząc wkład do strategii lizbońskiej służącej realizacji takich celów, jak: zrównoważony rozwój, podnoszenie konkurencyjności przemysłu UE, zwiększenie zatrudnienia oraz spójności społecznej i regionalnej.

Unijna kontrola pomocy państwa jest zasadniczym elementem polityki konkurencji oraz koniecznym zabezpieczeniem efektywnej konkurencji i wolnego handlu. Przepisy w dziedzinie pomocy państwa tworzą wspólną strukturę i zapewniają przede wszystkim równe warunki konkurencji dla przedsiębiorstw europejskich oraz pozwalają na uniknięcie sytuacji, w której państwa członkowskie niepotrzebnie prześcigałyby się w udzielaniu dotacji, co jest nie do utrzymania z punktu widzenia poszczególnych państw członkowskich i szkodzi Unii Europejskiej jako całości. Po drugie Komisja zachęca państwa członkowskie i regiony do traktowania w sposób priorytetowy działań mających na celu zwiększenie konkurencyjności ich gospodarek i poprawę spójności społecznej i regionalnej. Reforma systemu pomocy państwa ma na celu ukierunkowanie pomocy na cele związane ze strategią lizbońską, takie jak badania, rozwój i innowacje, środki związane z kapitałem podwyższonego ryzyka, szkolenia, energia odnawialna/zmiany klimatyczne oraz inne środki w dziedzinie ochrony środowiska. Ponadto przepisy UE nakładają również na zainteresowane strony obowiązek sprawdzenia, czy pomoc państwa jest odpowiednim instrumentem polityki do realizacji celów leżących we wspólnym interesie. W ten sposób dzięki kontroli pomocy państwa unika się marnotrawienia zasobów publicznych, za co rachunek ostatecznie zapłaciliby podatnicy.

Postanowienia i przepisy dotyczące kontroli pomocy państwa są zróżnicowane i wywodzą się z Traktatu, prawa wtórnego i orzecznictwa sądów. Celem niniejszego *Vademecum* jest zwięźle przedstawić obowiązujących przepisów w dziedzinie pomocy państwa. Nie zawiera ono wyczerpującego opisu tych przepisów ani sposobu ich stosowania. *Vademecum* składa się z dwóch części: (i) części ogólnej, w której omówiono podstawowe pojęcia w dziedzinie pomocy państwa oraz (ii) arkuszy informacyjnych poświęconych najważniejszym instrumentom pomocy lub zagadnieniom z nią związanych.

W ramach planu działań Komisji w zakresie pomocy państwa, który stanowi program reformy systemu pomocy państwa, w ciągu ostatnich trzech lat wprowadzono zmiany w szeregu dotychczasowych przepisów prawa, a także przyjęto nowe dodatkowe przepisy – dotyczy to m.in. Wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska (włącznie ze zmianami klimatycznymi), Zasad ramowych dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną oraz Wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej. Nowe rozporządzenie GBER jest w tym względzie specjalnym środkiem, ujednolicającym i upraszczającym dotychczasowe przepisy w zakresie wyłączeń grupowych i odnosi się przekrojowo do wszystkich instrumentów i sektorów. Stąd też aktualizacja *Vademecum* była konieczna w celu odzwierciedlenia tych zmian.

Reforma pomocy państwa rozpoczęta przez Komisję w 2005 r. zbliża się obecnie do końca. Przy użyciu takich narzędzi, jak ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych i

pakiet wprowadzający uproszczenia dotyczące proceduralnych aspektów kontroli pomocy państwa (obejmujący wnioski dotyczące procedury uproszczonej w przypadku niektórych zgłoszeń, kodeks najlepszych praktyk oraz zawiadomienie dotyczące egzekwowania stosownych przepisów prawa przez osoby prywatne w ramach postępowań dotyczących pomocy państwa prowadzonych sądy krajowe), stanowiących końcowy etap reformy, Komisja nadal zapewnia ochronę konkurencji, podczas gdy państwa członkowskie mają swobodę wyboru instrumentów wsparcia najlepiej odpowiadających stosowanym przez nie połączeniom polityki fiskalnej i monetarnej.

2. Środki podlegające przepisom w zakresie pomocy państwa

Fundamentem polityki UE w zakresie pomocy państwa jest zapis zawarty w art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (zwanego dalej „Traktatem”). Stanowi on, że pomoc państwa jest, zasadniczo, niezgodna ze wspólnym rynkiem. Na mocy art. 88 Traktatu zadanie kontrolowania pomocy państwa spoczywa na Komisji. Artykuł ten nakłada też na państwa członkowskie obowiązek uprzedniego informowania Komisji o wszelkich planach przyznania pomocy („*obowiązek zgłoszenia pomocy*”).

Autorzy Traktatu nie sugerują natomiast, że Komisja powinna starać się nadzorować i kontrolować wszelkie środki, które mogłyby mieć wpływ na przedsiębiorstwa.

Zasady pomocy państwa mają zastosowanie wyłącznie do środków spełniających wszystkie kryteria wymienione w art. 87 ust. 1 Traktatu, a w szczególności:

a) Przekazanie zasobów państwowych

Zasady pomocy państwa obejmują wyłącznie środki, z zastosowaniem których wiąże się przekazanie zasobów państwowych (przez władze krajowe, regionalne lub lokalne, banki publiczne, fundacje itp.).

Ponadto pomoc nie musi być koniecznie udzielona przez samo państwo. Może być również udzielona przez prywatny lub publiczny organ pośredni wyznaczony przez państwo. Ta druga sytuacja może mieć miejsce na przykład wówczas, gdy bankowi prywatnemu powierzone zostanie zadanie zarządzania programem pomocy dla MŚP finansowanym przez państwo.

Przekazy środków finansowych stanowiące pomoc państwa mogą mieć różne formy: nie tylko dotacji lub obniżek oprocentowania, lecz także gwarancji kredytowych, przyspieszonych odpisów amortyzacyjnych, zastrzyków kapitałowych, zwolnień podatkowych itp.

b) Korzyść ekonomiczna

Pomoc powinna stanowić korzyść ekonomiczną, której przedsiębiorstwo nie uzyskałoby w zwykłym toku działalności. A oto mniej oczywiste przykłady transakcji spełniających ten warunek:

- firma kupuje lub dzierżawi grunt będący własnością skarbu państwa po cenie niższej od ceny rynkowej;
- firma sprzedaje grunt skarbowi państwa po cenie wyższej niż cena rynkowa;
- firma korzysta z uprzywilejowanego dostępu do infrastruktury nie uiszczając za to stosownej opłaty;
- firma uzyskuje kapitał podwyższonego ryzyka od państwa na warunkach, które są bardziej korzystne niż warunki oferowane w sektorze prywatnym.

c) Selektywność

Pomoc państwa musi być selektywna, a zatem musi wpływać na równowagę pomiędzy niektórymi przedsiębiorstwami i ich konkurentami. Selektywność to cecha odróżniająca pomoc państwa od tzw. „środków ogólnych” (czyli środków, które mają zastosowanie do wszystkich firm we wszystkich sektorach gospodarki w danym państwie członkowskim (jak np. w przypadku większości ogólnokrajowych środków fiskalnych)).

Za selektywny uważa się taki program, w przypadku którego władze zarządzające posiadają pewną swobodę decyzyjną. Kryterium selektywności spełnione jest również wówczas, gdy program ma zastosowanie tylko do części terytorium państwa członkowskiego (tak jest w przypadku wszelkich programów pomocy regionalnej i sektorowej).

d) Wpływ na konkurencję i wymianę handlową

Pomoc musi mieć potencjalny wpływ na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi. Wystarczy wykazać, że beneficjent prowadzi działalność gospodarczą i działa na rynku, na którym istnieje wymiana handlowa pomiędzy państwami członkowskimi. Forma działalności beneficjenta nie ma w tej kwestii żadnego znaczenia (nawet organizacja nienastawiona na osiągnięcie zysku może prowadzić działalność gospodarczą).

Komisja uważa, że niewielkie kwoty pomocy (pomoc zgodna z zasadą *de minimis*¹) nie mają potencjalnego wpływu na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi. W związku z tym Komisja jest zdania, że pomoc taka nie wchodzi w zakres art. 87 ust. 1 Traktatu.

Powyższy krótki opis kryteriów charakteryzujących pomoc państwa wskazuje, że zakres wspólnotowych zasad pomocy państwa jest szeroki (ale nie nieograniczony).

3. Pomoc państwa zgodna ze wspólnym rynkiem

Zgodnie z art. 87 ust. 1 Traktatu środki pomocy spełniające wszystkie kryteria przedstawione powyżej są, zasadniczo, niezgodne ze wspólnym rynkiem. Zasada niezgodności nie jest jednak równoznaczna z całkowitym zakazem. W art. 87 ust. 2 i art. 87 ust. 3 Traktatu wyszczególniono przypadki, w których pomoc państwa może zostać uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem (są to tzw. „wyłączenia”). Istnienie tych wyłączeń uzasadnia także kontrolowanie przez Komisję planowanych środków pomocy państwa, co przewiduje art. 88 Traktatu. Artykuł ten stanowi, że państwo członkowskie zobowiązane jest poinformować Komisję o wszelkich planach przyznania pomocy przed przystąpieniem do ich realizacji. Uprawnia także Komisję do podejmowania decyzji o tym, czy proponowany środek pomocy kwalifikuje się do objęcia wyłączeniem lub decyzji „o zniesieniu lub zmianie tej pomocy przez dane państwo”.

Dla większości przypadków pomocy państwa art. 87 ust. 3 lit. a) oraz art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu określają najistotniejsze wyłączenia:

- artykuł 87 ust. 3 lit. a) obejmuje „pomoc przeznaczoną na sprzyjanie rozwojowi gospodarczemu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski lub regionów, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia”;
- artykuł 87 ust. 3 lit. c) odnosi się do „pomocy przeznaczonej na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym

¹ Zob. załącznik: arkusz 13 dotyczący zasady *de minimis*.

interesem”.

Wykonując swoje uprawnienia Komisja wypracowała szczegółowe metody oceny zgłaszanych środków w zależności od wielkości firmy, jej lokalizacji, branży, w której firma działa, celu pomocy itp. By zagwarantować przejrzystość, przewidywalność i pewność prawną Komisja udostępniła publicznie kryteria, z których korzysta przy podejmowaniu decyzji o tym, czy zgłoszone środki pomocy kwalifikują się do objęcia wyłączeniem. Informacje o kryteriach przekazywane były w rozporządzeniach, komunikatach, zawiadomieniach, przepisach ramowych, wytycznych oraz pismach kierowanych do państw członkowskich².

Rozróżnia się trzy główne kategorie pomocy udzielanej na mocy art. 87 ust. 3 lit. a) oraz art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu:

a) Pomoc regionalna

Zarówno art. 87 ust. 3 lit. a), jak i art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu stanowią podstawę do uznania środków pomocy państwa ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów regionalnych za zgodne ze wspólnym rynkiem:

- artykuł 87 ust. 3 lit. a) obejmuje „pomoc przeznaczoną na sprzyjanie rozwojowi gospodarczemu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski lub regionów, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia”; dlatego też status, o którym mowa w art. 87 ust. 3 lit. a), określany jest na podstawie kryterium UE (regiony NUTS II, w których produkt krajowy brutto (PKB) na mieszkańca mierzony parytetem siły nabywczej wynosi mniej niż 75 % średniej dla UE-25³); w okresie 2007-2010 regiony, w których PKB na mieszkańca mierzony parytetem siły nabywczej wynosi mniej niż 75 % średniej dla UE-15⁴, również kwalifikują się do objęcia wyłączeniem przewidzianym w art. 87 ust. 3 lit. a);
- artykuł 87 ust. 3 lit. c) Traktatu obejmuje pomoc różnym innym (krajowym) regionom problemowym „pomoc przeznaczona na ułatwienie rozwoju [...] niektórych regionów gospodarczych”; artykuł ten umożliwia państwom członkowskim udzielenie pomocy regionom w niekorzystnej sytuacji *w porównaniu ze średnią krajową*; wykaz regionów kwalifikujących się do objęcia tym wyłączeniem ustala także Komisja, ale na wniosek państwa członkowskiego; państwo członkowskie może stosować kryteria *krajowe* w uzasadnieniu swojego wniosku.

Kryteria stosowane do oceny pomocy regionalnej zostały zgromadzone w „Wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013”. Ich treść przedstawiono w dużym skrócie w arkuszu informacyjnym dotyczącym pomocy regionalnej zamieszczonym w załączniku.

b) Inne przepisy horyzontalne

² Wszelkie istotne rozporządzenia, komunikaty, zawiadomienia, przepisy ramowe i wytyczne dostępne są na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html

³ Dla zachowania spójności dla całego okresu 2007-2013 stosuje się dane dotyczące UE-25.

⁴ Co odpowiada 82,2 % średniego PKB na mieszkańca dla UE-25.

Przepisy odnoszące się do różnych branż, znane też jako przepisy horyzontalne, wyrażają stanowisko Komisji w sprawie szczególnych kategorii pomocy ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów występujących w określonej branży lub regionie.

Do chwili obecnej Komisja przyjęła zasady ramowe, wytyczne lub rozporządzenia o wyłączeniach grupowych określające kryteria stosowane w odniesieniu do następujących kategorii pomocy:

- pomoc w kontekście zmian klimatycznych i na inne działania związane z ochroną środowiska;
- pomoc na badania, rozwój oraz innowacje;
- pomoc w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw;
- pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw;
- pomoc w zakresie zatrudnienia;
- pomoc szkoleniowa;
- pomoc na zapewnienie kapitału podwyższonego ryzyka oraz
- pomoc na usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym.

Przegląd tych rozporządzeń, przepisów ramowych i wytycznych dotyczących każdej z wyżej wymienionych kategorii znajduje się także w arkuszach informacyjnych w załączniku.

c) Przepisy sektorowe

Komisja przyjęła także przepisy odnoszące się do określonych branż, określane mianem przepisów sektorowych, które określają jej stanowisko w kwestii pomocy państwa w tych branżach. Najistotniejsze wśród nich w tym kontekście są:

- *Sektory ogólne*

Z biegiem lat przyjmowano stopniowo specjalne przepisy odnoszące się do pewnych sektorów, w których występowały problemy lub panowały warunki wymagające zastosowania określonych przepisów. Obecnie są to takie sektory, jak: produkcja audiowizualna, działalność nadawcza, górnictwo, energetyka (koszty osierocone), usługi pocztowe oraz budownictwo okrętowe. Istnieją także szczegółowe ograniczenia dotyczące udzielania pomocy w hutnictwie żelaza i stali oraz branży włókien syntetycznych.

- *Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo i akwakultura*

Ogólne przepisy w dziedzinie pomocy państwa opisane w niniejszym Vademecum nie mają zastosowania lub mają zastosowanie tylko w ograniczonym zakresie do sektorów związanych z produkcją i wprowadzaniem do obrotu produktów rolnictwa i rybołówstwa⁵. Reguły mające zastosowanie do tych sektorów określone są głównie w Wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013⁶ oraz wspólnotowych

⁵Lista odpowiednich produktów znajduje się w załączniku I do Traktatu WE (dostępnym pod adresem: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm>).

⁶ Dziennik Urzędowy C 319 z 27.12.2006, s. 1.

Wytycznych dla celów analizy pomocy państwa dla rybołówstwa i akwakultury⁷.

Dalsze informacje na temat reguł mających zastosowanie do tych sektorów można uzyskać w działach zajmujących się pomocą państwa w Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa.

- *Transport*

W sektorze transportu drogowego zastosowanie ma większość ogólnych reguł pomocy państwa (w tym rozporządzenie dotyczące zasady *de minimis*), choć istnieje kilka wyjątków (np. środki transportu zasadniczo nie kwalifikują się do objęcia pomocą, pomoc na nabycie pojazdów do transportu drogowego towarów jest wyłączona z zakresu rozporządzenia dotyczącego zasady *de minimis*, a w przypadku sektora transportu drogowego pułap pomocy *de minimis* jest obniżony do 100 000 EUR).

Przepisy sektorowe w zakresie pomocy państwa mają zastosowanie do pozostałych sektorów transportu (transportu kolejowego, lotniczego, śródlądowego i morskiego). Informacje w sprawie reguł pomocy państwa w tych sektorach można uzyskać w dziale zajmującym się pomocą państwa w Dyrekcji Generalnej ds. Energii i Transportu⁸.

Dyrekcja Generalna ds. Energii i Transportu jest także właściwa w kwestii zastosowania reguł pomocy państwa w sektorze górnictwa węgla⁹.

d) Szczególne formy pomocy

W przypadku szczególnych środków pomocy, takich jak gwarancje, pomoc fiskalna lub zastrzyki kapitałowe oraz przy obliczaniu udziału pomocy w stosowanym środku można korzystać ze wskazówek zawartych w licznych zawiadomieniach zamieszczonych na stronie internetowej Komisji Europejskiej dotyczącej konkurencji.

Streszczenie

Z wyjątkiem wyżej wymienionych przypadków, w których kompetencje w zakresie pomocy państwa przysługują Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa, Dyrekcji Generalnej ds. Rybołówstwa oraz Dyrekcji Generalnej ds. Energii i Transportu, dyrekcją właściwą w zakresie pomocy we wszystkich innych sektorach jest Dyrekcja Generalna ds. Konkurencji.

Tabela 1 zawiera przegląd głównych kategorii pomocy podlegających wytycznym, przepisom ramowym i przepisom rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych przyjętym dotychczas przez Komisję. Ponadto w przypadku każdej z kategorii wskazano, czy wyłączenie może zostać zastosowane na całym terytorium UE czy też jest ono ograniczone do regionów objętych pomocą. W ostatniej kolumnie tabeli podano numer arkusza informacyjnego (zob.

⁷ Dziennik Urzędowy C 84 z 3.4.2008, s. 10.

⁸ Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/transport_en.htm

⁹ W szczególności Dyrekcja Generalna ds. Energii i Transportu jest odpowiedzialna za zagadnienia dotyczące węgla kamiennego objętego zakresem rozporządzenia Rady (WE) nr 1407/2002 z dnia 23 czerwca 2002 r. w sprawie pomocy państwa dla przemysłu węglowego, tj. wysokiej-, średniej- i niskiej klasy węgla kategorii A i B, w rozumieniu międzynarodowej klasyfikacji ustanowionej przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ.

załącznik) dotyczącego danej kategorii pomocy.

Tabela 1. Główne kategorie pomocy horyzontalnej i regionalnej, które są dopuszczalne na mocy wytycznych, przepisów ramowych i rozporządzeń UE

Pomoc na:	Obszary objęte pomocą regionalną		Inne obszary	Właściwy arkusz informacyjny (zob. załącznik)
	Obszary, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. a)	Obszary, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. c)		
Inwestycje początkowe (duże firmy)	Tak	Tak	Nie	Pomoc regionalna + rozporządzenie GBER
Inwestycje początkowe (MŚP)	Tak	Tak	Tak	Pomoc regionalna + pomoc dla MŚP + rozporządzenie GBER
Wydatki na ochronę środowiska	Tak	Tak	Tak	Pomoc na ochronę środowiska + rozporządzenie GBER
Wydatki na badania, rozwój i innowacje	Tak	Tak	Tak	Pomoc na badania, rozwój i innowacje + rozporządzenie GBER
Pomoc w zakresie transportu (*)	Tak(*)	Tak(*)	Nie	Pomoc regionalna
Pomoc „miękka” (MŚP)	Tak	Tak	Tak	Pomoc dla MŚP + rozporządzenie GBER
Pomoc na zapewnienie kapitału podwyższonego ryzyka	Tak	Tak	Tak	Pomoc na zapewnienie kapitału podwyższonego ryzyka + rozporządzenie GBER
Usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym	Tak	Tak	Tak	Usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym
Pomoc szkoleniowa	Tak	Tak	Tak	Pomoc szkoleniowa + rozporządzenie GBER
Pomoc w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw	Tak	Tak	Tak	Pomoc w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw

* Pomoc na zrekompensowanie dodatkowych kosztów transportu ponoszonych przez przedsiębiorstwa zlokalizowane w regionach najbardziej oddalonych lub regionach o małej gęstości zaludnienia.

4. Podstawowa metodyka wykorzystywana w ocenie pomocy państwa

Opierając się na zdobytych doświadczeniach i wiedzy, wraz z pakietem reformy pomocy państwa wprowadzono bardziej zaawansowane podejście ekonomiczne do oceny przypadków pomocy państwa. Dla osiągnięcia celu „mniejszej i lepiej ukierunkowanej pomocy” opracowano bardziej precyzyjne kryteria ekonomiczne oraz metodykę oceny pozytywnych i negatywnych elementów środka pomocy państwa.

Czynniki ekonomiczne odgrywają istotną rolę w analizie pomocy państwa zarówno na etapie kwalifikacji pomocy na mocy art. 87 ust. 1 Traktatu, jak i w kontekście oceny zgodności środków pomocy. Jeśli chodzi o pierwszy etap, Komisja dokonała przeglądu zawiadomienia w sprawie zasady *de minimis* (arkusz 13) oraz obwieszczenia w sprawie gwarancji (arkusz 12), a obecnie dokonuje przeglądu komunikatu dotyczącego zasady inwestora działającego w warunkach gospodarki rynkowej.

Ocena zgodności pomocy państwa polega zasadniczo na zbilansowaniu **skutków pozytywnych** pomocy (pod względem wkładu w realizację prawidłowo określonego celu leżącego we wspólnym interesie) ze **skutkami negatywnymi** (zakłóceniami konkurencji i handlu wynikającymi z pomocy) („**test bilansujący**”). Aby pomoc można było uznać za zgodną ze wspólnym rynkiem, musi ona być konieczna oraz proporcjonalna do konkretnego celu leżącego we wspólnym interesie.

Zaawansowane podejście ekonomiczne nie oznacza jednak, że każdy pojedynczy przypadek pomocy państwa poddawany jest szczegółowej i dogłębnej ocenie. Wykorzystując założenia ekonomiczne testu bilansującego, Komisja uwzględniła wymogi ekonomiczne przy opracowywaniu ogólnych przepisów w dziedzinie pomocy państwa, przewidując jednocześnie najbardziej odpowiedni system kontroli. Wskutek tego przypadki w najmniejszym stopniu zakłócające konkurencję nie są uznawane za pomoc państwa (zob. arkusz 13 dotyczący pomocy *de minimis*). Po drugie z wymogu zgłoszenia wyłączone są przypadki, w których można opracować łatwe do zastosowania *ex ante* zestawy kryteriów zgodności (zob. arkusz 1 dotyczący rozporządzenia GBER). Na następnym poziomie ocena standardowa umożliwia Komisji ocenę większości przypadków na podstawie wcześniej określonych warunków (w tym ustalonych poziomów intensywności pomocy), które mają na celu zapewnienie proporcjonalności i konieczności pomocy oraz ograniczenie jej skutków zakłócających konkurencję, tzn. dla których zaawansowana ocena ekonomiczna jest przeprowadzana *en bloc* z góry i odzwierciedla się w prawnych założeniach przepisów. Ostatni poziom kontroli – ocena szczegółowa – stosowany jest w przypadkach potencjalnie najbardziej zakłócających konkurencję, w których Komisja weryfikuje ekonomiczną zasadność pomocy w odniesieniu do każdego przypadku.

Tabela 2. Stopniowanie oceny:

1	Brak pomocy - zasada <i>de minimis</i>
2	Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych (GBER)
3	Ocena standardowa
4	Ocena szczegółowa

Podstawowym elementem bardziej zaawansowanego podejścia ekonomicznego jest **test bilansujący**. Polega on zasadniczo na analizie kosztów i korzyści proponowanego środka.

Test bilansujący obejmuje następujące elementy analizy:

1. Prawidłowo określony cel leżący we wspólnym interesie

Pomoc powinna być ukierunkowana na realizację prawidłowo określonego celu leżącego we wspólnym interesie (takiego jak wzrost gospodarczy, zatrudnienie, spójność, ochrona środowiska itp.). Może to obejmować cele dotyczące zarówno **skuteczności**, jak i **równości**. Cel dotyczący skuteczności obejmuje skorygowanie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku (np. oddziaływania zewnętrzne, nieprawidłowy przepływ informacji, problemy z koordynacją). Cel dotyczący równości może obejmować na przykład zatrudnianie niepełnosprawnych pracowników lub zachęcanie przedsiębiorstw do tworzenia zakładów pracy w regionach o niekorzystnym położeniu. W niektórych przypadkach możliwe jest również zatwierdzenie pomocy w celu usprawnienia funkcjonowania rynków.

2. Prawidłowo opracowany instrument

Podstawową kwestią jest tu ustalenie, czy środek pomocy jest prawidłowo opracowany, tak by umożliwiał realizację wskazanego powyżej celu leżącego we wspólnym interesie. W tym celu odpowiedzi na poniższe pytania będą miały zasadnicze znaczenie:

- Czy pomoc jest **odpowiednim instrumentem polityki**? Nie wpływając na dokonywany przez państwo członkowskie wybór instrumentów polityki, Komisja uważa, że pomoc państwa powinna być wykorzystywana w przypadkach, w których korzyści z zastosowania instrumentu selektywnego (takiego jak pomoc państwa) zostały potwierdzone i wykazane.
- Czy istnieje **efekt zachęty**? Czy pomoc zmienia zachowanie beneficjenta? Dzięki otrzymaniu pomocy beneficjent powinien podjąć działania, (i) których w ogóle nie przeprowadziłby bez uzyskania pomocy lub (ii) które przeprowadziłby w ograniczonym zakresie lub w inny sposób. Ma to na celu uniknięcie przyznawania pomocy państwa na działania, które przedsiębiorstwo i tak podjęłoby w takim samym zakresie nawet bez uzyskania pomocy (np. na szkolenie, które przedsiębiorstwo i tak musiałoby zorganizować dla swoich pracowników, by móc prowadzić swoją działalność).
- Czy środek pomocy jest **proporcjonalny** do problemu, którego rozwiązaniu ma on służyć? Pytanie to dotyczy możliwości uzyskania tych samych zmian w zachowaniu przy mniejszej pomocy. Wielkość i intensywność pomocy muszą być ograniczone do minimum niezbędnego do przeprowadzenia odpowiednich działań. Zasadniczo pomoc uznaje się za proporcjonalną, jeśli przestrzega się maksymalnych poziomów intensywności pomocy przewidzianych w prawodawstwie.

W celu przeprowadzenia analizy Komisja musi wskazać **scenariusz alternatywny**. Chodzi tu o porównanie projektu, na który udziela się pomocy, z hipotetyczną sytuacją, w której pomoc nie zostałaby udzielona. Tylko w ten sposób można przeanalizować niektóre cele leżące we wspólnym interesie (na przykład nieprawidłowość w funkcjonowaniu rynku) i efekt zachęty (czy nastąpiła zmiana w zachowaniu beneficjenta?).

3. Bilans skutków pozytywnych i negatywnych / dodatni bilans ogólny

Kwestia ta dotyczy możliwych negatywnych skutków pomocy i ich skali oraz zbilansowania tych skutków negatywnych z pozytywnymi skutkami pomocy.

Skutki negatywne to głównie zakłócenia konkurencji i handlu. Mogą one obejmować zapobieganie likwidacji i utrzymywanie na rynku nieefektywnych firm, wypieranie prywatnych inwestycji, przeszkody dla dynamicznych zachęt, koszty pomocy państwa związane z wydatkami z budżetu itp.

Aby pomoc można było uznać za zgodną ze wspólnym rynkiem, konieczne jest wystarczające zrównoważenie znacznych rozmiarów skutków negatywnych odpowiednio dużą skalą pozytywnych skutków pomocy. W celu przeprowadzenia takiej analizy skutki po obydwu stronach równania należy przedstawić zarówno w ujęciu jakościowym, jak i – w miarę możliwości – w ujęciu ilościowym. Komisja przeprowadzi ogólną ocenę ich wpływu na producentów i konsumentów na rynkach, których dotyczy środek pomocy. Ogólny wynik zależeć będzie od szeregu cech proponowanego środka pomocy i będzie oceniany indywidualnie w przypadku środków podlegających ocenie szczegółowej.

5. Procedury zgłaszania i zatwierdzania pomocy

Nadzór, jaki Wspólnota sprawuje nad pomocą państwa, jest oparty na systemie zatwierdzania pomocy w trybie *ex ante*. W ramach tego systemu państwa członkowskie zobowiązane są informować Komisję o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy („zgłoszenie *ex ante*”). Jednocześnie nie mogą wprowadzić w życie zgłoszonych środków pomocy do czasu zatwierdzenia ich przez Komisję („zasada zawieszenia”). Na mocy Traktatu Komisja jest uprawniona do stwierdzenia, czy zgłoszony środek pomocy stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu, a jeżeli tak, to czy środek taki kwalifikuje się do objęcia wyłączeniem na mocy art. 87 ust. 2 lub 3 Traktatu. Państwa członkowskie nie mogą udzielać żadnej pomocy do czasu jej zgłoszenia i zatwierdzenia przez Komisję. Wszelka pomoc udzielona bez zgody Komisji jest automatycznie uznawana za pomoc niegodną z prawem. Zgodnie z obecnymi zasadami proceduralnymi Komisja ma obowiązek nakazać uzyskanie od beneficjentów zwrotu wszelkiej pomocy niezgodnej z prawem, która została uznana za sprzeczną ze wspólnym rynkiem. Ponadto sądy europejskie uznały, że w zakresie kompetencji sędziów sądów krajowych leży rozstrzygnięcie, czy w danym przypadku pomoc została zgłoszona zgodnie z obowiązującą procedurą, oraz – w razie jej naruszenia – nakazanie zwrotu pomocy oraz stosownych odsetek.

W ostatnich latach Komisja rozpoczęła proces modernizacji i upraszczania procedur dotyczących pomocy państwa. W tym celu Rada przyjęła rozporządzenie (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r., które umożliwia Komisji przyjmowanie tzw. rozporządzeń o wyłączeniach grupowych w odniesieniu do pomocy państwa. W ramach tych rozporządzeń Komisja może uznać niektóre kategorie pomocy państwa za zgodne z Traktatem przy spełnieniu określonych warunków, w związku z czym pomoc taka nie podlega obowiązkowi uprzedniego zgłoszenia i nie wymaga zgody Komisji. W przeszłości Komisja przyjęła kilka rozporządzeń o wyłączeniach grupowych. W 2008 r. rozporządzenia te zostały jednak zastąpione nowym ogólnym rozporządzeniem w sprawie wyłączeń grupowych (rozporządzeniem GBER), które ujednotacza istniejące ramy prawne i wprowadza nowe rodzaje środków wyłączonych z obowiązku zgłoszenia. W związku z tym państwa członkowskie mogą przyznawać pomoc spełniającą warunki określone w rozporządzeniu GBER bez konieczności uprzedniego jej zgłaszania i uzyskiwania zgody Komisji. Więcej informacji na temat ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych znaleźć można w załączniku (arkusz 1). Kolejne rozporządzenie systematyzuje reguły stosowania zasady *de*

minimis przewidującej, że pomoc na rzecz przedsiębiorstwa, której wartość w okresie trzech kolejnych lat podatkowych jest poniżej progu wynoszącego 200 000 EUR, i która spełnia określone warunki, nie stanowi pomocy państwa w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu, ponieważ uznaje się, że nie ma ona wpływu na wymianę handlową i nie zakłóca konkurencji (arkusz 13). Nie ma zatem obowiązku zgłaszania takich środków pomocy.

Wskutek procesu modernizacji konieczne jest rozróżnienie na dwa typy środków pomocy:

- **Środki pomocy wyłączone z obowiązku zgłoszenia**

Środki pomocy indywidualnej lub programy pomocy spełniające wszystkie warunki określone w rozporządzeniu GBER przyjętym przez Komisję nie muszą być zgłaszane Komisji. Państwo członkowskie ma natomiast obowiązek przedłożyć Komisji skrócony opis środka w terminie 20 dni roboczych *po* jego wdrożeniu. Jeżeli środek pomocy spełnia wszystkie warunki określone w rozporządzeniu w sprawie pomocy *de minimis* (arkusz 13), nie ma nawet obowiązku przedłożenia takiego skróconego opisu (choć państwa członkowskie są zobowiązane do monitorowania takiej pomocy zgodnie z rozporządzeniem w sprawie pomocy *de minimis*). W przypadku środków zwolnionych z obowiązku zgłoszenia na mocy rozporządzenia GBER państwa członkowskie mają również obowiązek opublikowania na stronie internetowej pełnego opisu takiego środka i pozostawienia go tam przez cały czas obowiązywania tego środka.

- **Środki pomocy podlegające obowiązkowi zgłoszenia**

W dniu 22 marca 1999 r. Rada przyjęła rozporządzenie (WE) nr 659/1999 (z późniejszymi zmianami)¹⁰, które określa zasady proceduralne, jakie powinny być przestrzegane w dziedzinie pomocy państwa. Następnie przyjęte zostało rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004¹¹ w sprawie wykonania wspomnianego wyżej rozporządzenia. Poniżej w skrócie przedstawiono zasady mające zastosowanie w zwykłych przypadkach zgłoszeń pomocy:

- **Zgłoszenie**

Obowiązek zgłoszenia planów zastosowania środka pomocy spoczywa na państwie członkowskim (jego władzach centralnych), które dokonuje tego za pośrednictwem stałego przedstawicielstwa. By przyspieszyć procedurę Komisja opracowała standardowe formularze zgłoszenia dla większości rodzajów pomocy. Państwom członkowskim udostępniono specjalne oprogramowanie („SANI”), co ma także przyspieszyć i ułatwić proces dokonywania zgłoszeń.

Drobne modyfikacje stosowanej pomocy podlegają uproszczonemu systemowi zgłoszeń i szybszej procedurze podejmowania decyzji. Taki uproszczony system jest dopuszczalny jednak tylko w przypadku, gdy Komisja była regularnie informowana o wdrażaniu zgłoszonych już środków pomocy.

¹⁰ Dziennik Urzędowy L 83 z 27.3.1999, s. 1.

¹¹ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE, Dziennik Urzędowy L 140 z 30.4.2004, s 1-134.

- **Wniosek o udzielenie dodatkowych informacji**

Jeżeli zgłoszenie jest niepełne, Komisja zwraca się o udzielenie dalszych informacji. Państwo członkowskie zobowiązane jest zazwyczaj do przekazania tych informacji w terminie 20 dni roboczych.

- **Rozpatrzenie i decyzja**

Komisja ma obowiązek rozpatrzyć zgłoszenie proponowanej pomocy w terminie dwóch miesięcy. Bieg tego terminu rozpoczyna się od dnia, w którym Komisja otrzyma wszystkie informacje niezbędne do oceny danego przypadku, a zgłoszenie można uznać za pełne. Rozpatrywanie zgłoszenia kończy się zazwyczaj podjęciem decyzji o niewnoszeniu zastrzeżeń lub decyzji o wszczęciu postępowania zgodnie z art. 88 ust. 2:

Jeżeli Komisja podejmie decyzję o niewnoszeniu zastrzeżeń, zgłoszony środek pomocy może zostać wdrożony.

Komisja wszczyna postępowanie zgodnie z art. 88 ust. 2, jeżeli ma wątpliwości co do tego, czy zgłoszony środek pomocy jest zgodny ze wspólnym rynkiem. W takich przypadkach Komisja wszczyna formalne postępowanie wyjaśniające. Publikuje opis środka pomocy w Dzienniku Urzędowym i na swojej stronie internetowej i zaprasza zainteresowane państwa członkowskie i strony do zgłaszania uwag. Na koniec takiego postępowania Komisja podejmuje ostateczną decyzję. Może być ona pozytywna (środek pomocy może zostać wdrożony), negatywna (środek nie może zostać wdrożony) lub pozytywna z zastrzeżeniem określonych warunków (środek może być zastosowany przy spełnieniu pewnych warunków). Orientacyjny maksymalny czas przewidziany na takie postępowanie wynosi 18 miesięcy.

Wszystkie decyzje podlegają *kontroli Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości* na mocy art. 230 Traktatu. Sądy krajowe odgrywają także pewną rolę w kwestii wykonywania decyzji Komisji o zwrocie pomocy.

6. Pomoc państwa w programach finansowanych z funduszy strukturalnych

Programy operacyjne w ramach funduszy strukturalnych na lata 2007-2013 zawierają standardową klauzulę mówiącą o tym, że „wszelka pomoc publiczna w ramach programu winna być zgodna z proceduralnymi i materialnymi zasadami pomocy państwa mającymi zastosowanie w czasie udzielania pomocy publicznej”. Instytucje zarządzające mają obowiązek zadbać o to, by warunek ten został spełniony.

Załącznik: Arkusze informacyjne na temat pomocy państwa

W załączniku znajduje się 13 arkuszy informacyjnych, z których każdy dotyczy określonej dziedziny pomocy państwa, zorganizowanych według kategorii pomocy lub instrumentu pomocy.

Każdy arkusz informacyjny zawiera przegląd głównych przepisów mających zastosowanie w poszczególnych dziedzinach. Podano w nich także dokładne odsyłacze do stosownych rozporządzeń Komisji, wytycznych, przepisów ramowych, komunikatów lub zawiadomień, w zależności od sytuacji. Pełne wersje aktów prawnych, o których mowa w arkuszach informacyjnych, są także dostępne na następującej stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji (http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html).

Arkusz 1	Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych
Arkusz 2	Pomoc w kontekście zmian klimatycznych i na inne działania związane z ochroną środowiska
Arkusz 3	Pomoc na badania, rozwój i innowacje
Arkusz 4	Pomoc regionalna
Arkusz 5	Pomoc w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw
Arkusz 6	Pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw
Arkusz 7	Pomoc w zakresie zatrudnienia
Arkusz 8	Pomoc szkoleniowa
Arkusz 9	Środki pomocy w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka
Arkusz 10	Elementy pomocy państwa w sprzedaży gruntów i budynków przez władze publiczne
Arkusz 11	Usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym
Arkusz 12	Obwieszczenie w sprawie gwarancji
Arkusz 13	Zasada <i>de minimis</i>

Uwaga:

Arkusze informacyjne zawierają zwięzły, czasem uproszczony przegląd przepisów z zakresu pomocy państwa. Informacje skrótowe i tabele zamieszczone w arkuszach informacyjnych nie mogą oczywiście stanowić podstawy do wywodzenia z nich jakichkolwiek praw. Bardziej miarodajnym dla czytelnika źródłem informacji o zasadach mających zastosowanie w każdej dziedzinie są odpowiednie pełne wersje aktów prawnych, których dokładne numery referencyjne podano w każdym z arkuszy informacyjnych.

Niniejsza wersja Vademecum została uaktualniona w dniu 30 września 2008 r.

Arkusz 1 Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych

Dokument referencyjny

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera zestawienie najważniejszych przepisów rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych) (Dziennik Urzędowy L 214 z 9.8.2008, s. 3-47) (zwanego dalej „rozporządzeniem GBER”).

Dalsze szczegóły dotyczące stosowania rozporządzenia GBER do poszczególnych kategorii pomocy są zawarte w różnych arkuszach niniejszego załącznika i przyporządkowane do właściwych tematów.

Zakres

Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych ma zastosowanie do wszystkich sektorów gospodarki z wyjątkiem rybołówstwa i akwakultury, rolnictwa i sektora węgla¹² oraz z wyjątkiem pomocy *regionalnej* w sektorach hutnictwa żelaza i stali, budownictwa okrętowego i włókien syntetycznych, jak również programów pomocy regionalnej przeznaczonych dla konkretnych sektorów działalności gospodarczej (z wyjątkiem turystyki). Rozporządzenie nie stosuje się do działalności związanej z wywozem ani do pierwszeństwa użycia produktów krajowych względem produktów przywożonych. Nie stosuje się ono do pomocy *ad hoc* przyznawanej dużym przedsiębiorstwom, z wyjątkiem regionalnej pomocy inwestycyjnej i pomocy na zatrudnienie.

Rozporządzenie GBER określa indywidualne pułapy pomocy¹³ (w odniesieniu do każdej kategorii środków), poniżej których ma ono zastosowanie.

Pojęcia

Środki wyszczególnione w rozporządzeniu GBER i spełniające warunki i kryteria w nim zawarte będą zwolnione z obowiązku zgłoszenia. Państwa członkowskie mogą je zatem stosować bez dodatkowej oceny Komisji.

Pomoc nieobjęta rozporządzeniem GBER nadal podlega obowiązkowi zgłoszenia i zwykłej ocenie dokonywanej przez Komisję.

Rozporządzenie GBER jest dokumentem, w którym **zebrano** i zharmonizowano przepisy, które wcześniej zawarte były w różnych rozporządzeniach. **Rozszerza** ono również zakres wyjątków od obowiązku zgłoszenia o pięć rodzajów pomocy, które do tej pory nie były z niego zwolnione (pomoc na ochronę środowiska, pomoc na działalność innowacyjną, pomoc

¹² Pomoc szkoleniowa, pomoc w formie kapitału podwyższonego ryzyka, pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną, pomoc na pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników niepełnosprawnych, a także pomoc na ochronę środowiska może jednak zostać zastosowana w pewnych okolicznościach, z zastrzeżeniem warunków przewidzianych w rozporządzeniu GBER.

¹³ Np. maksymalna wartość inwestycyjnej pomocy na ochronę środowiska wynosi 7,5 mln EUR, pomocy na usługi doradcze dla MŚP – 2 mln EUR, pomocy na badania podstawowe – 20 mln EUR, pomocy na badania przemysłowe – 10 mln EUR, a pomocy na niepełnosprawnych pracowników – 10 mln EUR.

na działalność badawczą i rozwojową dla dużych przedsiębiorstw, pomoc w formie kapitału podwyższonego ryzyka oraz pomoc dla przedsiębiorstw nowo utworzonych przez kobiety).

Rozporządzenie GBER ma zastosowanie wyłącznie do pomocy **przejrzystej**, tzn. dotacji i dopłat do oprocentowania, pożyczek, w przypadku których ekwiwalent dotacji brutto uwzględnia stopę referencyjną, a także programów gwarancyjnych, środków fiskalnych (z określonym poziomem maksymalnym) oraz zaliczek zwrotnych pod pewnymi warunkami.

Pomoc jest dopuszczalna jedynie wówczas, gdy wywołuje **efekt zachęty**. Rozporządzenie GBER zawiera różne kryteria weryfikacji efektu zachęty o zróżnicowanym stopniu złożoności: (i) w odniesieniu do pewnych rodzajów środków zakłada się istnienie efektu zachęty; (ii) w przypadku MŚP efekt zachęty istnieje wówczas, gdy wniosek o przyznanie pomocy zostanie złożony przed rozpoczęciem projektu; (iii) w przypadku dużych przedsiębiorstw państwo członkowskie musi dodatkowo sprawdzić podstawowe warunki dotyczące dokumentacji.

Kategorie pomocy objęte rozporządzeniem i poziomy intensywności pomocy

Rozporządzenie GBER dopuszcza następujące rodzaje pomocy:

- pomoc dla MŚP,
- pomoc na działalność badawczą i innowacyjną,
- regionalną pomoc inwestycyjną,
- pomoc szkoleniową,
- pomoc na zatrudnienie
- pomoc w formie kapitału podwyższonego ryzyka,
- pomoc na ochronę środowiska,
- pomoc promującą przedsiębiorczość.

Tabela 3. Kategorie środków, odpowiednie kwoty pomocy i poziomy intensywności pomocy mające zastosowanie na mocy rozporządzenia GBER

Rodzaj środka pomocy	Maksymalna dopuszczalna kwota pomocy na mocy rozporządzenia GBER	Maksymalna intensywność pomocy na mocy rozporządzenia GBER
Regionalna pomoc inwestycyjna i pomoc na zatrudnienie (dostępna jedynie w obszarach objętych pomocą) (art. 13) (duże, średnie i małe przedsiębiorstwa)	Pomoc w wysokości do 75% maksymalnej kwoty pomocy na inwestycję, której koszty kwalifikowalne wynoszą 100 mln EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Intensywność pomocy regionalnej zgodnie z właściwą mapą pomocy regionalnej; ORAZ • + 20 punktów procentowych dla małych przedsiębiorstw; • + 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw (z wyjątkiem dużych projektów inwestycyjnych i transportu)¹⁴;

¹⁴ Do rolnictwa mają zastosowanie inne poziomy intensywności.

Rodzaj środka pomocy	Maksymalna dopuszczalna kwota pomocy na mocy rozporządzenia GBER	Maksymalna intensywność pomocy na mocy rozporządzenia GBER
Pomoc dla nowo utworzonych małych przedsiębiorstw (art. 14)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 mln EUR na przedsiębiorstwo w regionie, którego dotyczy art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu • 1 mln EUR na przedsiębiorstwo w regionie, którego dotyczy art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu • roczne kwoty na przedsiębiorstwo – maksymalnie 33 % powyższych kwot pomocy 	<p><i>Regiony, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 35 % w ciągu pierwszych trzech lat po utworzeniu przedsiębiorstwa • 25 % w ciągu dwóch kolejnych lat <p><i>Regiony, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 25 % w ciągu pierwszych trzech lat po utworzeniu przedsiębiorstwa • 15 % w ciągu dwóch kolejnych lat¹⁵
<p>Pomoc inwestycyjna i pomoc na zatrudnienie dla MŚP (dostępna poza obszarami objętymi pomocą) (art. 15)</p> <p>Na inwestycje w przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych.</p>	<p>7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt</p> <p>7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 20 % dla małych przedsiębiorstw • 10 % dla średnich przedsiębiorstw <ul style="list-style-type: none"> • 75 % w regionach najbardziej oddalonych • 65 % na mniejszych wyspach Morza Egejskiego • 50 % w regionach, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu • 40 % we wszystkich innych regionach
Pomoc na rzecz małych przedsiębiorstw nowo utworzonych przez kobiety	1 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa (maksymalnie 33 % tej kwoty rocznie)	15 % przez pierwsze pięć lat
Pomoc na usługi doradcze dla MŚP	2 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt	50 %
Pomoc na udział MŚP w targach	2 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt	50 %

¹⁵ W niektórych przypadkach istnieje możliwość uzupełnienia pomocy dodatkowo o 5 % kosztów kwalifikowalnych.

Rodzaj środka pomocy	Maksymalna dopuszczalna kwota pomocy na mocy rozporządzenia GBER	Maksymalna intensywność pomocy na mocy rozporządzenia GBER
Pomoc w formie kapitału podwyższonego ryzyka	1,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa docelowego na 12 miesięcy	nie dotyczy
Pomoc na działalność badawczo-rozwojową	<ul style="list-style-type: none"> • <i>badania podstawowe</i>: 20 mln EUR • <i>badania przemysłowe</i>: 10 mln EUR • <i>inne</i>: 7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt <p>• w przypadku projektów EUREKA kwota ulega podwojeniu¹⁶</p>	<p><i>Duże przedsiębiorstwa</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • badania podstawowe: 100 % • badania przemysłowe: 50 % • eksperymentalne prace rozwojowe: 25 % <p><i>Średnie przedsiębiorstwa</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • badania przemysłowe: 60 % • eksperymentalne prace rozwojowe: 35 % <p><i>Małe przedsiębiorstwa</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • badania przemysłowe: 70 % • eksperymentalne prace rozwojowe: 45 % <p>+15 punktów procentowych (do 80 % w sumie), jeśli współpracują co najmniej dwa przedsiębiorstwa</p>
Pomoc na techniczne studia wykonalności	<ul style="list-style-type: none"> • <i>badania podstawowe</i>: 20 mln EUR • <i>badania przemysłowe</i>: 10 mln EUR • <i>inne</i>: 7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt • w przypadku projektów EUREKA kwota ulega podwojeniu 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>MŚP</i>: 75 % na badania przemysłowe, 50 % na eksperymentalne prace rozwojowe; • <i>duże przedsiębiorstwa</i>: 65 % na badania przemysłowe, 40 % na eksperymentalne prace rozwojowe;
Pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej dla MŚP	5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt	<ul style="list-style-type: none"> • <i>badania podstawowe</i>: 100 % • <i>badania przemysłowe</i>: 50 % • <i>eksperymentalne prace rozwojowe</i>: 25 %
Pomoc dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> • 1 mln EUR • 1,5 mln EUR w regionach, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu • 1,25 mln EUR w regionach, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu 	nie dotyczy
Pomoc na działalność badawczo-rozwojową w sektorach rolnictwa i rybołówstwa	na szczególnych warunkach	100 % na szczególnych warunkach
Pomoc na usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji dla MŚP	200 000 EUR dla jednego przedsiębiorstwa w ciągu 3 lat	75 % w przypadku braku certyfikatu krajowego lub europejskiego

¹⁶ Eureka to ogólnoeuropejska sieć współpracy w dziedzinie prac badawczo-rozwojowych o zastosowaniu przemysłowym ukierunkowanych na rynek.

Rodzaj środka pomocy	Maksymalna dopuszczalna kwota pomocy na mocy rozporządzenia GBER	Maksymalna intensywność pomocy na mocy rozporządzenia GBER
Pomoc na tymczasowe zatrudnienie wysoko wykwalifikowanego personelu	nie dotyczy	50 % dla jednego przedsiębiorstwa w ciągu 3 lat na jedną osobę zatrudnioną tymczasowo
Pomoc szkoleniowa	2 mln EUR na jeden projekt szkoleniowy	<ul style="list-style-type: none"> • 25 % na szkolenia specjalistyczne • 60 % na szkolenia ogólne • +10 punktów procentowych za pracowników niepełnosprawnych/znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji • + 20 punktów procentowych dla małych przedsiębiorstw • + 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw 100 % dla transportu morskiego
Pomoc w formie subsydiów płacowych na rekrutację pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji	5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden rok	50 %
Pomoc w formie subsydiów płacowych na zatrudnianie pracowników niepełnosprawnych	10 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden rok	75 %
Pomoc na rekompensatę dodatkowych kosztów związanych z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych	10 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden rok	100 %
Pomoc na inwestycje umożliwiające przedsiębiorstwom zastosowanie norm surowszych niż normy wspólnotowe w zakresie ochrony środowiska lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych	7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt	<p>Duże przedsiębiorstwa: 35 %</p> <p>Średnie przedsiębiorstwa: 45 %</p> <p>Małe przedsiębiorstwa: 55 %</p>
Pomoc na zakup pojazdów transportowych spełniających normy surowsze niż normy wspólnotowe w zakresie ochrony środowiska	7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt	<p>Duże przedsiębiorstwa: 35 %</p> <p>Średnie przedsiębiorstwa: 45 %</p> <p>Małe przedsiębiorstwa: 55 %</p>
Pomoc na szybkie przystosowanie MŚP do przyszłych norm wspólnotowych	7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt	<p>W przypadku wdrożenia wcześniej niż na 3 lata przed wejściem normy w życie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 15 % dla małych przedsiębiorstw • 10 % dla średnich przedsiębiorstw <p>W przypadku wdrożenia w okresie od 1 do 3 lat przed wejściem normy w życie: 10 % dla małych przedsiębiorstw</p>

Rodzaj środka pomocy	Maksymalna dopuszczalna kwota pomocy na mocy rozporządzenia GBER	Maksymalna intensywność pomocy na mocy rozporządzenia GBER
Pomoc na inwestycje zwiększające oszczędność energii	7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt	Dwa sposoby obliczania: 1. <i>dotatkowe koszty inwestycyjne (netto)</i> : • duże przedsiębiorstwo: 60 % • średnie przedsiębiorstwo: 70 % • małe przedsiębiorstwo: 80 % 2. <i>dotatkowe koszty inwestycyjne (brutto)</i> : • duże przedsiębiorstwo: 20 % • średnie przedsiębiorstwo: 30 % • małe przedsiębiorstwo: 40 %
Pomoc na inwestycje w układy kogeneracji o wysokiej sprawności	7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt	Duże przedsiębiorstwa: 45 % Średnie przedsiębiorstwa: 55 % Małe przedsiębiorstwa: 65 %
Pomoc na inwestycje w promowanie odnawialnych źródeł energii	7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt	Duże przedsiębiorstwa: 45 % Średnie przedsiębiorstwa: 55 % Małe przedsiębiorstwa: 65 %
Pomoc na badania środowiska	nie dotyczy	Duże przedsiębiorstwa: 50 % Średnie przedsiębiorstwa: 60% Małe przedsiębiorstwa: 70%
Pomoc na ochronę środowiska w postaci ulg podatkowych	nie dotyczy	brak intensywności (dopuszczalna jedynie wówczas, gdy beneficjent płaci podatek równy co najmniej minimalnemu poziomowi wspólnotowemu; pomoc może być przyznana na okres nie dłuższy niż 10 lat)

Kumulacja

Kumulacja różnych środków przewidzianych w rozporządzeniu GBER jest możliwa, o ile dotyczą one *różnych* możliwych do określenia kosztów kwalifikowalnych. Nie dopuszcza się kumulacji pomocy przewidzianej w rozporządzeniu GBER z pomocą na pokrycie tych samych – częściowo lub w całości – kosztów kwalifikowalnych, jeżeli taka kumulacja doprowadziłaby do przekroczenia maksymalnej dopuszczalnej intensywności pomocy na mocy rozporządzenia GBER.

Arkusz 2 Pomoc w kontekście zmian klimatycznych i na inne działania związane z ochroną środowiska

Dokument referencyjny

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera zestawienie najważniejszych przepisów „Wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska” (Dziennik Urzędowy nr C 82 z 1.4.2008, s. 1), (dalej zwanych w arkuszu „wytycznymi”). Zawiera również informacje na temat zastosowania ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych do pomocy na ochronę środowiska.

Zakres

Wytyczne obejmują pomoc na działania zmierzające do naprawienia wyrządzonej szkody lub zapobiegające wyrządzeniu szkody fizycznemu otoczeniu lub zasobom naturalnym bądź zachęcające do bardziej efektywnego korzystania z zasobów naturalnych. Kontrola pomocy państwa w tym obszarze ma za zadanie zapewnienie, że dzięki zastosowaniu środków pomocy osiągnięty zostanie wyższy poziom ochrony środowiska niż bez pomocy oraz że pozytywne skutki pomocy przeważają negatywne.

Zasadniczo wytyczne mają zastosowanie do wszystkich sektorów objętych Traktatem, w tym sektorów, których dotyczą szczegółowe reguły wspólnotowe w zakresie pomocy państwa (chyba że reguły te przewidują inaczej). Wytyczne nie mają jednakże zastosowania do:

- pomocy na działalność badawczą i rozwojową ani projektowanie lub produkcję produktów ekologicznych. Jednakże pomoc inwestycyjna na nabycie zasobów (projektów) innowacyjnych pod względem ekologicznym objęta jest zakresem tych wytycznych;
- pomocy szkoleniowej w zakresie środowiska;
- obszaru pierwotnej produkcji rolnej jeśli środki objęte są już Wytycznymi Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym¹⁷;
- w sektorze rybołówstwa i akwakultury mają one zastosowanie jedynie jeśli nie istnieją inne konkretne przepisy;
- kosztów osieroconych;
- ciepłownictwa komunalnego, chyba że daje ono efekt oszczędzania energii;
- infrastruktury transportu lotniczego, drogowego, śródlądowego i morskiego;
- projektowania i produkcji ekologicznych produktów, maszyn lub środków transportu, których eksploatacja zakłada pochłanianie mniejszych ilości zasobów, ani poprawy bezpieczeństwa lub higieny pracy; oraz
- wychwytywania i składowania dwutlenku węgla.

Ocena

Wytyczne odzwierciedlają podejście przedstawione w planie działań w zakresie pomocy państwa w odniesieniu do bardziej zaawansowanego podejścia ekonomicznego do analizy pomocy państwa oraz wprowadzenia testu bilansującego. Wytyczne zawierają więc reguły, w oparciu o które Komisja będzie przeprowadzać ocenę standardową (gdzie pomoc państwa

¹⁷ Wytyczne Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013, Dz.U. C 319 z 27.12.2006.

może zostać uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem jeśli spełnia prostsze kryteria przedstawione w sekcji 3 wytycznych) lub ocenę szczegółową (przedstawioną w sekcji 5), co wymaga bardziej szczegółowej analizy środków oraz przeprowadzenia testu bilansującego w indywidualnych przypadkach. Zasadniczo wytyczne umożliwiają Komisji spojrzeć na efekt zachęty, konieczność i proporcjonalność środków pomocy państwa w obszarze ochrony środowiska.

Tabela 4. Progi, powyżej których przeprowadzana jest ocena szczegółowa według wytycznych *

Rodzaj środka	Ocena standardowa	Ocena szczegółowa
Dla środków objętych rozporządzeniem GBER	Tak (jeśli warunki zawarte w rozporządzeniu GBER nie są spełnione)	Wszystkie środki podlegające obowiązkowi zgłoszenia indywidualnego na mocy rozporządzenia GBER
Dla wszelkiej pomocy inwestycyjnej (bez względu na rodzaj)	Tak	7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa
Pomoc operacyjna na oszczędzanie energii	Tak	5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na 5 lat
Pomoc operacyjna na wytwarzanie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub wytwarzanie energii elektrycznej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła ze źródeł odnawialnych	Tak	Uzyskana zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych przekracza 125 MW
Pomoc operacyjna na produkcję biopaliw	Tak	Uzyskane możliwości produkcyjne przekraczają 150 000 t w skali roku
Pomoc operacyjna na kogenerację	Tak	Uzyskana moc w zakresie wytwarzania energii w kogeneracji przekraczają 200 MW
Pomoc w formie ulg lub zwolnień z podatków na ochronę środowiska	Tak	Nie

* Wszystkie inne środki pomocy na ochronę środowiska przewidziane w wytycznych a nie zawarte w powyższej tabeli podlegają jedynie ocenie standardowej.

Środki pomocy

Pomoc inwestycyjna umożliwiająca przedsiębiorstwom zastosowanie norm surowszych niż normy wspólnotowe lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych

- Koszty kwalifikowalne: Ograniczone wyłącznie do dodatkowych kosztów inwestycyjnych koniecznych do osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska. Korzyści/koszty operacyjne uwzględniane są przez 5 lat. Kwalifikowalne inwestycje mogą zostać dokonane w postaci gruntu, budynków, wyposażenia fabryk oraz transferu technologii. Pomoc nie może być udzielana w celu osiągnięcia norm, które zostały przyjęte ale nie są jeszcze wprowadzone w życie.

Pomoc na inwestycję w zakup nowych środków transportu, które spełniają wymogi surowsze niż normy wspólnotowe, lub które przyczyniają się do podniesienia poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych

- Koszty kwalifikowalne: Ograniczone wyłącznie do dodatkowych kosztów inwestycyjnych koniecznych do osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska. Korzyści/koszty operacyjne uwzględniane są przez 5 lat. Pomoc na nabycie nowych środków transportu drogowego, kolejowego, śródlądowego i morskiego spełniających przyjęte normy wspólnotowe, które nie weszły jeszcze w życie, jeśli nowe normy nie będą stosowane z mocą wsteczną. Pomoc może zostać również wykorzystana na doposażenie w zakresie istniejących środków transportu.

Pomoc na szybkie przystosowanie do przyszłych norm wspólnotowych

- Koszty kwalifikowalne: Ograniczone wyłącznie do dodatkowych kosztów koniecznych do osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska. Korzyści/koszty operacyjne uwzględniane są przez 5 lat. Kwalifikowalne inwestycje mogą zostać dokonane w postaci gruntu, budynków, wyposażenia fabryk oraz transferu technologii. Pomoc jest dopuszczalna w przypadku, gdy przystosowanie następuje co najmniej 1 rok przed wejściem w życie normy wspólnotowej.

Pomoc na oszczędzanie energii

Pomoc inwestycyjna

- Koszty kwalifikowalne: Ograniczone wyłącznie do dodatkowych kosztów bezpośrednio związanych z oszczędzaniem energii oraz z poziomem oszczędności energii wyższym niż normy wspólnotowe. Ponadto korzyści operacyjne i koszty operacyjne powstające podczas pierwszych trzech lat eksploatacji danej inwestycji (dla MSP), pierwszych czterech lat (dla dużych przedsiębiorstw spoza unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji CO₂ (EU ETS) lub pierwszych pięciu lat (dla dużych przedsiębiorstw uczestniczących w EU ETS) są odpowiednio odejmowane lub dodawane. Kwalifikowalne inwestycje mogą zostać dokonane w postaci gruntu, budynków, wyposażenia fabryk oraz transferu technologii.

Pomoc operacyjna

- Pomoc jest ograniczona do rekompensaty dodatkowych kosztów netto produkcji wynikających z inwestycji, z uwzględnieniem korzyści wynikających z oszczędności energii. Koszty produkcji są pomniejszane o pomoc inwestycyjną. Jest ograniczona do pięciu lat.

Pomoc na odnawialne źródła energii

Pomoc inwestycyjna

- Koszty kwalifikowalne: Ograniczone wyłącznie do dodatkowych kosztów inwestycji ponoszonych przez beneficjenta w porównaniu z tradycyjną elektrownią lub z tradycyjnym systemem ogrzewania o takiej samej mocy pod względem efektywnej produkcji energii. Koszty kwalifikowalne muszą zostać pomniejszone o wszelkie korzyści operacyjne i koszty operacyjne związane z dodatkowymi inwestycjami w zakresie odnawialnych źródeł energii i pojawiające się w ciągu pierwszych pięciu lat eksploatacji inwestycji. Kwalifikowalne inwestycje mogą zostać dokonane w postaci gruntu, budynków, wyposażenia fabryk oraz transferu technologii.
- Pomoc na biopaliwa dopuszczona jest wyłącznie w odniesieniu do biopaliw proekologicznych.

Pomoc operacyjna

- W celu pokrycia różnicy między kosztami produkcji energii ze źródeł odnawialnych a ceną rynkową danego rodzaju energii.

Pomoc na kogenerację

Pomoc inwestycyjna

- Koszty kwalifikowalne: ograniczone wyłącznie do dodatkowych kosztów inwestycji, niezbędnych do budowy zakładu kogeneracyjnego o wysokiej sprawności w porównaniu z inwestycją referencyjną. Koszty kwalifikowalne muszą zostać pomniejszone o wszelkie korzyści operacyjne i koszty operacyjne związane z dodatkowymi inwestycjami i pojawiające się w ciągu pierwszych pięciu lat eksploatacji inwestycji. Kwalifikowalne inwestycje mogą zostać dokonane w postaci gruntu, budynków, wyposażenia fabryk oraz transferu technologii.

Pomoc operacyjna

- Zastosowanie mają niektóre reguły pomocy na odnawialne źródła energii. Kwalifikowalne instalacje: przedsiębiorstwa zajmujące się dystrybucją energii elektrycznej i ciepła do odbiorców, w przypadku gdy koszty takiego wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła przekraczają ich cenę rynkową. Do celów wykorzystania przemysłowego, w przypadku, gdy można wykazać, że koszty produkcji jednej jednostki energii za pomocą tej technologii przekraczają cenę rynkową jednej jednostki energii wyprodukowanej w sposób tradycyjny.

Pomoc na inwestycje w efektywne energetycznie ciepłownictwo komunalne

- Koszty kwalifikowalne: Ograniczone wyłącznie do dodatkowych kosztów inwestycji ponoszonych przez beneficjenta w porównaniu z tradycyjnym systemem ogrzewania o takiej samej mocy. Koszty kwalifikowalne muszą zostać pomniejszone o wszelkie korzyści operacyjne i koszty operacyjne związane z dodatkowymi inwestycjami w zakresie odnawialnych źródeł energii i pojawiające się w ciągu pierwszych pięciu lat eksploatacji inwestycji. Kwalifikowalne inwestycje mogą zostać dokonane w postaci gruntu, budynków, wyposażenia fabryk oraz transferu technologii.

Pomoc na gospodarowanie odpadami

- Koszty kwalifikowalne: Ograniczone wyłącznie do dodatkowych kosztów inwestycji, niezbędnych do realizacji inwestycji prowadzącej do zagospodarowania odpadów i ponoszonych przez beneficjenta w porównaniu z inwestycją referencyjną. Koszty kwalifikowalne muszą zostać pomniejszone o wszelkie korzyści operacyjne i koszty operacyjne pojawiające się w ciągu pierwszych pięciu lat eksploatacji inwestycji.
- Pod pewnymi warunkami obejmuje działania związane z ponownym wykorzystaniem, recyklingiem i odzyskiem. Ma na celu ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez inne przedsiębiorstwa. Nie zwiększa zanieczyszczeń emitowanych przez beneficjenta pomocy.

Pomoc na rekultywację zanieczyszczonych terenów

- Jeśli podmiot odpowiedzialny za zanieczyszczenia nie może zostać zidentyfikowany lub nie może ponieść kosztów, wówczas pomoc może otrzymać podmiot odpowiedzialny za przywracanie walorów gruntów. „Zanieczyszczający” definiowany jest jako osoba

odpowiedzialna za zanieczyszczenie na mocy przepisów prawa obowiązujących w każdym państwie członkowskim.

- Koszty kwalifikowalne stanowią równowartość kosztów prac rekultywacyjnych pomniejszonych o wzrost wartości gruntu.

Pomoc na relokację przedsiębiorstw

- Pomoc na relokację pewnych przedsiębiorstw w inne miejsca może być przyznana wyłącznie jeśli jest podyktowana ochroną środowiska lub względami prewencyjnymi oraz być nakazana decyzją administracyjną lub sądową właściwego organu administracji publicznej lub też uzgodniona między przedsiębiorstwem i właściwym organem administracji publicznej. Dodatkowo, przedsiębiorstwo musi spełniać najsurowsze normy w zakresie ochrony środowiska obowiązujące w regionie nowej lokalizacji.
- Koszty kwalifikowalne powinny ograniczać się do kosztów relokacji netto. Komisja uwzględni korzyści (tzn. zysk ze sprzedaży lub najmu porzuconej fabryki, rekompensatę, o ile zostanie przyznana) oraz koszty (zakup gruntu, budowę lub zakup nowej fabryki, kary umowne).

Pomoc dotycząca programów handlu uprawnieniami

- Pomoc może zostać uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem, tylko jeśli programy są tworzone dla osiągnięcia celów środowiskowych wykraczających poza obowiązkowe normy wspólnotowe, jeśli przydział jest przejrzysty i obiektywny, jeśli całkowita kwota uprawnień lub przydziałów poniżej wartości rynkowej dla każdego przedsiębiorstwa nie przekracza jego potrzeb, jeśli nowe podmioty nie są traktowane bardziej korzystnie oraz nie istnieją zbyt wysokie bariery wejścia na rynek.
- Niezbędność i proporcjonalność pomocy państwa zostanie oceniona. Bez pomocy (tzn. w przypadku wystawienia na aukcję) program handlu uprawnieniami musi prowadzić do znacznego wzrostu kosztów produkcji, którego nie można przerzucić na konsumentów bez istotnego ograniczenia sprzedaży; nie jest również możliwe ograniczenie poziomu emisji tak, aby cena certyfikatów była możliwa do zaakceptowania.
- Test konieczności i proporcjonalności nie został wzięty pod uwagę przy przydziale uprawnień w odniesieniu do okresu handlowego kończącego się 31 grudnia 2012 r. w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji CO₂.

Pomoc w formie ulg lub zwolnień podatkowych w odniesieniu do podatków na ochronę środowiska

- Dopuszczona o ile przyczynia się co najmniej pośrednio do poprawy poziomu ochrony środowiska, a zwolnienia lub ulgi podatkowe nie podważają ogólnego celu pomocy.
- *Podatki zharmonizowane*: pomoc zgodna ze wspólnym rynkiem przez okres dziesięciu lat, o ile beneficjent odprowadza podatek w wysokości równej co najmniej minimalnemu poziomowi wspólnotowemu i jeśli zmniejszenie zwolnienia jest zgodne z właściwymi przepisami wspólnotowymi.
- *Podatki niezharmonizowane i zharmonizowane jeśli odprowadzony jest podatek poniżej minimalnego poziomu wspólnotowego*: Wszelkie zwolnienie podatkowe musi być konieczne i proporcjonalne:
 - *konieczność pomocy*: wybór beneficjentów w oparciu o obiektywne i przejrzyste kryteria, podatek na ochronę środowiska bez ulgi musi prowadzić do znacznego wzrostu kosztów produkcji dla każdego sektora lub każdej kategorii beneficjentów indywidualnych, których nie można przerzucić na konsumentów bez istotnego

- ograniczenia sprzedaży;
- *proporcjonalność pomocy*: każda osoba płaci część podatku krajowego w zależności od wyników w zakresie ochrony środowiska w porównaniu z wynikami odnoszącymi się do metody gwarantującej najlepszy wynik w EOG lub 20 % poziomu krajowego (chyba że ograniczone zakłócenie konkurencji uzasadnia niższy poziom), lub też pomiędzy przedsiębiorstwami otrzymującymi pomoc a państwem członkowskim zawarte są porozumienia środowiskowe.

Zasada obliczania dodatkowych kosztów inwestycji

Dodatkowe koszty inwestycji obliczane są w dwóch etapach:

1. Koszt inwestycji ustalony przez odniesienie do scenariusza alternatywnego przy braku pomocy państwa. Scenariusz alternatywny musi być wiarygodny i spełniać co najmniej mające tu zastosowanie normy wspólnotowe.
2. Wszelkie korzyści operacyjne powstałe podczas określonego czasu (zazwyczaj pięciu lat) eksploatacji inwestycji są odejmowane, zaś odpowiednie koszty operacyjne są dodawane.

Maksymalna wysokość pomocy

Tabela 5. Przegląd maksymalnej intensywności pomocy w postaci wartości procentowej kosztów kwalifikowalnych.

Rodzaj środka pomocy	Pomoc inwestycyjna	Pomoc operacyjna
a) Pomoc inwestycyjna umożliwiająca przedsiębiorstwom zastosowanie norm surowszych niż normy wspólnotowe lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych oraz b) zakup nowych środków transportu, które spełniają wymogi surowsze niż normy wspólnotowe, lub które przyczyniają się do podniesienia poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych	Małe przedsiębiorstwo: 70 % Średnie przedsiębiorstwo: 60 % Duże przedsiębiorstwo: 50 % Przetarg: 100 % Premia na innowacje ekologiczne: +10 %	

Rodzaj środka pomocy	Pomoc inwestycyjna	Pomoc operacyjna
c) Pomoc na inwestycje na szybkie przystosowanie do przyszłych norm wspólnotowych	<p>Wcześniej niż na 3 lata przed wejściem normy w życie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • małe przedsiębiorstwo: 25 % • średnie przedsiębiorstwo: 20 % • duże przedsiębiorstwo: 15 % <p>W okresie od 1 do 3 lat przed wejściem normy w życie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • małe przedsiębiorstwo: 20 % • średnie przedsiębiorstwo: 15 % • duże przedsiębiorstwo: 10 % 	
d) Pomoc na badania środowiska	<p>Małe przedsiębiorstwo: 70 % Średnie przedsiębiorstwo: 60 % Duże przedsiębiorstwo: 50 %</p>	
e) Pomoc na oszczędzanie energii	<p>Małe przedsiębiorstwo: 80 % Średnie przedsiębiorstwo: 70 % Duże przedsiębiorstwo: 60 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 100 % kosztów dodatkowych przy linearnym spadku do 0 w ciągu 5 lat LUB • 50 % kosztów dodatkowych przez 5 lat
f) Pomoc na odnawialne źródła energii	<p>Małe przedsiębiorstwo: 80 % Średnie przedsiębiorstwo: 70 % Duże przedsiębiorstwo: 60 %</p> <p>Przetarg: 100 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rekompensata różnicy pomiędzy kosztami produkcji a ceną rynkową LUB • 100 % kosztów dodatkowych przy linearnym spadku do 0 w ciągu 5 lat LUB 50 % kosztów dodatkowych przez 5 lat
g) Pomoc na kogenerację	<p>Małe przedsiębiorstwo: 80 % Średnie przedsiębiorstwo: 70 % Duże przedsiębiorstwo: 60 %</p> <p>Przetarg: 100 %</p>	Zastosowanie mają reguły dotyczące pomocy na odnawialne źródła energii.
h) Pomoc na efektywne energetycznie ciepłownictwo komunalne	<p>Małe przedsiębiorstwo: 70 % Średnie przedsiębiorstwo: 60 % Duże przedsiębiorstwo: 50 %</p> <p>Przetarg: 100%</p>	
i) Pomoc na gospodarowanie odpadami	<p>Małe przedsiębiorstwo: 70 % Średnie przedsiębiorstwo: 60 % Duże przedsiębiorstwo: 50 %</p>	
j) Pomoc na rekultywację zanieczyszczonych terenów	100 % kosztów kwalifikowalnych	
k) Pomoc na relokację przedsiębiorstw	<p>Małe przedsiębiorstwo: 70 % Średnie przedsiębiorstwo: 60 % Duże przedsiębiorstwo: 50 %</p>	

Zgłoszenie

Rozporządzenie GBER wprowadziło nowe kategorie środków pomocy na ochronę środowiska wyłączonych z obowiązku zgłoszenia. Przy spełnieniu warunków przewidzianych w rozporządzeniu GBER (w tym dotyczących szczególnej intensywności pomocy) w niektórych przypadkach nie wymaga zgłoszenia pomoc inwestycyjna umożliwiającą przedsiębiorstwom zastosowanie norm surowszych niż normy wspólnotowe w zakresie ochrony środowiska lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych, pomoc na zakup nowych pojazdów transportowych spełniających normy surowsze niż normy wspólnotowe lub podnoszących poziom ochrony środowiska w przypadku braku norm wspólnotowych, pomoc na szybkie przystosowanie MŚP do przyszłych norm wspólnotowych, pomoc na inwestycje zwiększające oszczędność energii, pomoc na inwestycje w układy kogeneracji o wysokiej sprawności, pomoc na inwestycje w propagowanie odnawialnych źródeł energii, pomoc na badania środowiska, a także środki pomocy na ochronę środowiska w postaci ulg podatkowych.

Pomoc taka musi jednakże zostać zgłoszona, jeśli przekracza progi pomocy indywidualnej powodujące obowiązek powiadomienia w wysokości 7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt inwestycyjny. Podobnie pomoc musi zostać zgłoszona i jest oceniana na podstawie wytycznych, jeśli nie są spełnione warunki przewidziane w rozporządzeniu GBER.

Arkusz 3 Pomoc na badania, rozwój i innowacje

Dokument referencyjny

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera zestawienie najważniejszych przepisów „Wspólnotowych zasad ramowych dotyczących pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną” (Dziennik Urzędowy C 323 z 30.12.2006, s. 1), (dalej zwanych w arkuszu „zasadami ramowymi”). Zawiera również informacje na temat zastosowania ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych do pomocy na badania, rozwój i innowacje.

Zakres

Zasady ramowe dotyczą wszystkich środków, w ramach których przedsiębiorstwa otrzymują pomoc państwa na badania, rozwój i innowacje.

Wsparcie na badania, rozwój i innowacje, którego nie uznaje się za pomoc państwa:

- finansowanie ze środków publicznych działalności w zakresie badań, rozwoju i innowacji o charakterze niegospodarczym przez organizacje badawcze;
- badania i rozwój zlecane przedsiębiorstwom przez organy publiczne na warunkach rynkowych (w ramach otwartych procedur przetargowych).

Sektory, których dotyczą zasady szczególne:

- transport kolejowy, drogowy i rzeczny
- rolnictwo i rybołówstwo: maksymalna intensywność pomocy wynosi 100 % we wszystkich przypadkach (z zastrzeżeniem określonych warunków).

Pojęcia

Badania podstawowe: prace eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów, bez nastawienia na żadne praktyczne zastosowania ani użytkowanie;

Badania przemysłowe: badania planowane lub badania krytyczne mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności, w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów czy usług;

Eksperymentalne prace rozwojowe: nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i biznesu oraz innej stosownej wiedzy i umiejętności na potrzeby planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów czy usług (w tym pod pewnymi warunkami opracowywanie prototypów lub projektów pilotażowych, które mogą mieć zastosowanie komercyjne).

Środki pomocy

Na podstawie zasad ramowych za zgodne ze wspólnym rynkiem, na mocy art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu, uznać można następujące środki:

- pomoc na realizację projektów badawczo-rozwojowych;
- pomoc przeznaczoną na techniczne studia wykonalności;

- pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej dla MŚP;
- pomoc dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw;
- pomoc przeznaczoną na innowacje w obrębie procesów i innowacje organizacyjne w sektorze usług;
- pomoc na usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji;
- pomoc na wypożyczenie wysoko wykwalifikowanego personelu i
- pomoc dla klastrów innowacyjnych.

Koszty kwalifikowalne

Koszty kwalifikowalne zależą od rodzaju proponowanego środka i zostały określone w stosownych sekcjach zasad ramowych. Dla przykładu następujące rodzaje kosztów można uznać za koszty kwalifikowalne w przypadku *pomocy na realizację projektów badawczo-rozwojowych* (tj. pierwszej kategorii pomocy podanej powyżej):

- koszty osobowe pracowników w zakresie, w jakim zatrudnieni są przy danym projekcie badawczym;
- koszty aparatury, sprzętu, gruntu i budynków w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu badawczego (w stosownych przypadkach podlegające amortyzacji);
- koszty badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy technicznej i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez źródła zewnętrzne po cenach rynkowych;
- koszty zewnętrznego doradztwa i usług równorzędnych wykorzystywanych wyłącznie na potrzeby projektu;
- dodatkowe koszty ogólne ponoszone bezpośrednio w wyniku projektu badawczego;
- pozostałe koszty operacyjne ponoszone bezpośrednio w wyniku realizowania działalności badawczej.

Intensywność pomocy

Podobnie jak w przypadku kosztów kwalifikowalnych intensywność pomocy zależy od konkretnego środka. Dla przykładu w poniższej tabeli przedstawiono różne poziomy intensywności pomocy w przypadku środka *pomoc na realizację projektów badawczo-rozwojowych*:

Tabela 6. Intensywność pomocy w przypadku pomocy na realizację projektów badawczo-rozwojowych

Rodzaj projektu badawczo-rozwojowego	Małe przedsiębiorstwo	Średnie przedsiębiorstwo	Duże przedsiębiorstwo
Badania podstawowe	100 %	100 %	100 %
Badania przemysłowe	70 %	60 %	50 %
Badania przemysłowe – warunki: • współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami; dla dużych przedsiębiorstw: transgraniczna lub z przynajmniej jednym MŚP lub • współpraca przedsiębiorstwa z organizacją badawczą lub • upowszechnianie wyników	80 %	75 %	65 %
Eksperymentalne prace rozwojowe	45 %	35 %	25 %
Eksperymentalne prace rozwojowe – warunki:	60 %	50 %	40 %

<ul style="list-style-type: none"> • współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami; dla dużych przedsiębiorstw: transgraniczna lub z przynajmniej jednym MŚP lub • współpraca przedsiębiorstwa z organizacją badawczą 			
--	--	--	--

Warunki specjalne

W zasadach ramowych przewidziano trzy rodzaje oceny, dokonywanej w oparciu o test bilansujący pozytywne i negatywne skutki pomocy:

(i) *ocena standardowa* – jeżeli projekt spełnia warunki określone w rozdziale 5 zasad ramowych, uznaje się, że test bilansujący miałby wynik pozytywny. Kategoria ta obejmuje następujące środki (pod warunkiem, że pomoc przyznana została dopiero po przedstawieniu wniosku władzom krajowym):

- pomoc na realizację projektów i studiów wykonalności w przypadkach, gdy beneficjentem pomocy jest MŚP oraz gdy kwota pomocy wynosi poniżej 7,5 mln EUR na MŚP na projekt;
- pomoc na poczet kosztów praw własności przemysłowej dla MŚP;
- pomoc dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw;
- pomoc na innowacyjne usługi doradcze;
- pomoc na usługi wspierające innowacje i
- pomoc na wypożyczenie wysoko wykwalifikowanych pracowników;

(ii) *ocena standardowa oraz wykazanie efektu zachęty i konieczności pomocy* - zgodnie z rozdziałem 5 i 6 zasad ramowych: w przypadku zgłoszonej pomocy, której kwota **nie przekracza** wartości progowych uruchamiających ocenę szczegółową (opisaną poniżej) i która nie jest objęta żadną z kategorii podlegających standardowej ocenie, zgodnie z rozdziałem 5 (kiedy to zakłada się efekt zachęty);

(iii) *ocena szczegółowa* – ze względu na wyższe ryzyko zakłócenia konkurencji Komisja przeprowadza szczegółową ocenę w przypadku środków, których kwota przekracza:

- na potrzeby pomocy na realizację projektów i studiów wykonalności:
 - jeżeli na projekt składają się głównie badania podstawowe: 20 mln EUR;
 - jeżeli na projekt składają się głównie badania przemysłowe: 10 mln EUR;
 - w przypadku wszelkich innych projektów: 7,5 mln EUR;
- na potrzeby innowacji w obrębie procesów i innowacji organizacyjnych w działalności usługowej: 5 milionów EUR.
- dla klastrów innowacyjnych: 5 mln EUR.

W przypadku każdego programu pomocy należy przedstawić roczne sprawozdanie z realizacji.

Tabela 7. Kategorie środków pomocy, właściwe pułapy kwot pomocy mające zastosowanie na mocy rozporządzenia GBER oraz progi, powyżej których przeprowadzana jest ocena szczegółowa według zasad ramowych

Środek pomocy	Maksymalna dopuszczalna kwota pomocy na mocy rozporządzenia GBER	Ocena standardowa (zasady ramowe)	Ocena szczegółowa ¹⁸ (zasady ramowe)
Pomoc na realizację projektów i studiów wykonalności	<ul style="list-style-type: none"> • <i>badania podstawowe</i>: 20 mln EUR • <i>badania przemysłowe</i>: 10 mln EUR • <i>inne</i>: 7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt • <i>w przypadku projektów EUREKA kwota ulega podwojeniu</i>¹⁹ 	Tak (jeśli warunki zawarte w rozporządzeniu GBER nie są spełnione)	<ul style="list-style-type: none"> • <i>badania podstawowe</i>: 20 mln EUR • <i>badania przemysłowe</i>: 10 mln EUR • <i>inne</i>: 7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt • <i>w przypadku projektów EUREKA kwota ulega podwojeniu</i>
Koszty praw własności przemysłowej dla MŚP	7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt	Tak	Nie
Młode innowacyjne przedsiębiorstwa	1 mln EUR	Tak	Nie
Usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji	200 000 EUR dla jednego przedsiębiorstwa w ciągu 3 lat	Tak	Nie
Pomoc na tymczasowe zatrudnienie wysoko wykwalifikowanego personelu	50 % kosztów kwalifikowalnych jednego przedsiębiorstwa w ciągu 3 lat na jedną osobę zatrudnioną tymczasowo	Tak	Nie
Innowacje w obrębie procesów i innowacje organizacyjne	Nie objęte rozporządzeniem GBER	Tak	W usługach: 5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt
Klasyfikacje innowacyjne	Nie objęte rozporządzeniem GBER	Tak	5 mln EUR na klaster

Zgłoszenie

Rozporządzenie GBER wprowadziło nowe kategorie środków pomocy na działania badawcze, rozwojowe i innowacyjne wyłączonych z obowiązku zgłoszenia. Przy spełnieniu warunków przewidzianych w rozporządzeniu GBER (w tym dotyczących szczególnej intensywności pomocy) w niektórych przypadkach nie wymaga zgłoszenia pomoc na projekty badawczo-rozwojowe, pomoc na techniczne studia wykonalności, pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej dla MŚP, pomoc na działalność badawczo-rozwojową w sektorach rolnictwa i rybołówstwa, jak również pomoc dla młodych innowacyjnych przedsiębiorstw, pomoc na usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji oraz pomoc na tymczasowe zatrudnienie wysoko wykwalifikowanego personelu.

¹⁸ Szczegółowej ocenie podlegają również wszystkie przypadki zgłoszone Komisji zgodnie z obowiązkiem indywidualnego zgłoszenia przewidzianym w rozporządzeniu GBER.

¹⁹ Eureka to ogólnoeuropejska sieć współpracy w dziedzinie prac badawczo-rozwojowych o zastosowaniu przemysłowym ukierunkowanych na rynek.

Pomoc taką należy jednak zgłaszać zawsze, kiedy przekroczone są progi pomocy indywidualnej powodujące obowiązek powiadomienia, wymienione w tabeli powyżej.

Podobnie pomoc musi zostać zgłoszona i jest oceniana na podstawie zasad ramowych, jeśli nie są spełnione warunki przewidziane w rozporządzeniu GBER.

Arkusz 4 Pomoc regionalna

Dokumenty referencyjne

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera zestawienie:

- najważniejszych przepisów Wytycznych w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013 (Dziennik Urzędowy C 54 z dnia 4.3.2006, s. 13) (dalej zwanych „wytycznymi”),
- zasad stosowania ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych do pomocy na inwestycje regionalne, pomocy w zakresie zatrudnienia oraz pomocy dla nowo utworzonych przedsiębiorstw.

Cel

Wspieranie rozwoju regionów mniej uprzywilejowanych:

- poprzez wspieranie inwestycji początkowych oraz inwestycji i zatrudnienia związanych z inwestycjami początkowymi, a także nowo utworzonych małych przedsiębiorstw lub
- w wyjątkowych przypadkach poprzez przyznanie pomocy operacyjnej.

Zakres

Wytyczne obejmują pomoc inwestycyjną, pomoc dla nowo utworzonych przedsiębiorstw i pomoc operacyjną na rzecz zakładów znajdujących się w regionach kwalifikujących się do objęcia pomocą regionalną (patrz niżej).

Wytyczne nie mają zastosowania do produkcji podstawowej produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatu. Mają zasadniczo zastosowanie do przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych²⁰. Nie mają jednak zastosowania do sektora rybołówstwa ani do górnictwa węgla.

Specjalne zasady mają zastosowanie do:

- transportu i budownictwa okrętowego;
- żadna pomoc regionalna nie jest dozwolona w hutnictwie żelaza i stali oraz branży włókien syntetycznych;
- dużych projektów inwestycyjnych (zob. „pojęcia”).

Podstawowe warunki

Aby projekt kwalifikował się do przyznania pomocy na mocy wytycznych musi spełniać poniższe podstawowe warunki:

- nowe aktywa (z wyjątkiem MŚP);
- utrzymanie inwestycji w regionie przez okres co najmniej 5 lat (3 lat w przypadku MŚP) od jej zakończenia;
- wkład finansowy beneficjenta w wysokości co najmniej 25% kosztów kwalifikowalnych.

²⁰ Zob. również Wytyczne Wspólnoty w sprawie pomocy państwa w sektorze rolnym i leśnym na lata 2007–2013, Dz.U. C 319 z 27.12.2006.

Pojęcia

Można wyróżnić dwie kategorie regionów kwalifikujących się do objęcia pomocą:

- *regiony, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. a):* są to regiony, w których poziom życia jest nienormalnie niski lub regiony, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia (regiony NUTS II, w których produkt krajowy brutto (PKB) na mieszkańca jest niższy od 75 % średniej UE);
- *regiony, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. c):* są to obszary problemowe określone na podstawie (krajowych) wskaźników zaproponowanych przez państwa członkowskie, z zastrzeżeniem maksymalnej liczby ludności objętej pomocą oraz pewnych warunków minimalnych w celu zapobieżenia nadużyciom.

Inwestycja początkowa: inwestycja w aktywa materialne i niematerialne związane z tworzeniem nowego zakładu, rozbudową istniejącego zakładu, dywersyfikacją produkcji zakładu poprzez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów lub zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego istniejącego zakładu;

Tworzenie miejsc pracy w związku z inwestycją: zwiększenie zatrudnienia netto w ciągu 3 lat od zakończenia inwestycji.

Pomoc operacyjna: Pomoc ukierunkowana na zmniejszenie bieżących wydatków firmy (np. koszty wynagrodzeń, koszty transportu, czynsz).

Duży projekt inwestycyjny: inwestycja początkowa, w przypadku której wartość bieżąca kosztów kwalifikowalnych wynosi co najmniej 50 mln EUR (koszty kwalifikowalne inwestycji zostały zdefiniowane poniżej).

Duży projekt inwestycyjny podlegający obowiązkowi indywidualnego zgłoszenia: duży projekt inwestycyjny, w przypadku którego całkowita wartość pomocy ze wszystkich źródeł przekracza 75% maksymalnej kwoty pomocy, którą można byłoby uzyskać w danym regionie na inwestycję o wydatkach kwalifikowalnych w wysokości 100 mln EUR. Państwa członkowskie mają obowiązek **indywidualnie zgłaszać** wszystkie przypadki przekroczenia tej kwoty pomocy.

Ekwiwalent dotacji brutto (EDB): wartość nominalna udzielonej pomocy zdyskontowana do poziomu jej wartości w dniu przyznania pomocy.

Intensywność pomocy: EDB wyrażony jako procent całkowitych kosztów kwalifikowalnych danego przedsięwzięcia.

Pomoc na inwestycje początkowe

Koszty kwalifikowalne: Pomoc na inwestycje początkowe można obliczyć jako procent wartości inwestycji lub procent kosztów wynagrodzenia osób na miejscach pracy związanych z inwestycją początkową.

- Inwestycja: inwestycja materialna (grunt, budynki, maszyny i urządzenia) oraz ograniczona kwota inwestycji niematerialnej (wydatki związane z transferem technologii). Wydatki na środki transportu w sektorze transportu nie kwalifikują się do objęcia pomocą.
- Koszty wynagrodzenia: oczekiwane koszty wynagrodzenia brutto wraz z obowiązkowymi składkami na ubezpieczenie społeczne obliczone za okres dwóch lat

pomnożone przez liczbę utworzonych miejsc pracy (liczba utworzonych miejsc pracy netto w danym przedsiębiorstwie).

Maksymalna intensywność pomocy

Tabela 8. Maksymalna intensywność pomocy

PKB regionu jako % PKB UE-25	Maksymalny poziom pomocy dla dużych przedsiębiorstw	Poziom pomocy w regionach najbardziej oddalonych
> 75 %	15 % - 10 %	40 %
<75 %	30 %	50 %
<60 %	40 %	60 %
<45 %	50 %	nie dotyczy

Tak zwane regiony efektu statystycznego, w których PKB wynosi mniej niż 75 % średniej dla UE-15, ale więcej niż 75 % średniego PKB na jednego mieszkańca dla UE-25 (3,6 % ludności UE-25), skorzystają ze statusu przejściowego i będą kwalifikować się do najniższych poziomów pomocy na podstawie art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu, przy poziomie pomocy wynoszącym 30 % dla dużych przedsiębiorstw do 31.12.2010 r. Sytuacja tych regionów zostanie poddana przeglądowi w 2010 r. Jeśli pogorszy się ona do poziomu poniżej 75 % średniej dla UE-25, będą one nadal korzystać z pomocy na podstawie art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu. W przeciwnym razie, od 1 stycznia 2011 r. regiony te będą się kwalifikować do objęcia pomocą na podstawie art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu, a więc na poziomie 20 %.

Obszary kwalifikujące się do objęcia pomocą zostały określone w mapach pomocy regionalnej poszczególnych państw członkowskich opublikowanych na stronach Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji²¹.

Regiony odczuwające największe zmniejszenie intensywności pomocy będą mogły korzystać z rozwiązań przejściowych do końca 2010 r., a regiony, które przestaną kwalifikować się do objęcia pomocą na mocy nowych wytycznych, będą mogły z nich korzystać do końca 2008 r. Obszary te są również określone na mapach pomocy regionalnej.

W przypadku **dużych inwestycji** pułap intensywności pomocy regionalnej został obniżony w sposób następujący:

- dla części kosztów kwalifikowalnych w przedziale do 50 mln EUR zastosowanie ma 100 % obowiązującego pułapu pomocy regionalnej;
- dla części kosztów kwalifikowalnych w przedziale od 50 do 100 mln EUR intensywność pomocy jest obniżona do 50 % obowiązującego pułapu pomocy regionalnej;
- dla części kosztów kwalifikowalnych powyżej 100 mln EUR intensywność pomocy jest obniżona do 34 % pułapu pomocy regionalnej;
- **przykład:** duży projekt inwestycyjny o kosztach kwalifikowalnych w wysokości 200 mln EUR przy obowiązującym pułapie pomocy regionalnej w wysokości 40 % ekwiwalentu dotacji brutto może uzyskać pomoc w maksymalnej wysokości **43,6 mln EUR:**

(i) do 50 mln EUR: 100 % obowiązującego pułapu pomocy regionalnej=> 50 mln EUR x 40 %; czyli 20 mln EUR;

²¹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/regional_aid/regional_aid.cfm

(ii) dla części kosztów w przedziale od 50 mln EUR do 100 mln EUR: 50 % obowiązującego pułapu pomocy regionalnej=> 50 mln EUR x (40 % x 50 %); czyli 10 mln EUR;

(iii) dla części kosztów powyżej 100 mln EUR: 34 % obowiązującego pułapu pomocy regionalnej=> 100 mln EUR x (40 % x 34 %), czyli 13,6 mln EUR;

Pomoc ogółem => (i)+(ii)+(iii) = 20 mln EUR + 10 mln EUR + 13,6 mln EUR = 43,6 mln EUR.

Punkt 65 wytycznych zawiera przepisy dotyczące monitorowania *ex post* pomocy państwa przyznanej na **duże projekty inwestycyjne niepodlegające zgłoszeniu**, zwane również „**mechanizmem przejrzystości**”. Duże projekty inwestycyjne niepodlegające zgłoszeniu to projekty, w przypadku których kwota pomocy nie przekracza progu zgłoszenia, tj. 75 % maksymalnej kwoty pomocy, którą można byłoby otrzymać na inwestycję o wydatkach kwalifikowalnych w wysokości 100 mln EUR, przy zastosowaniu standardowego pułapu pomocy obowiązującego w odniesieniu do dużych przedsiębiorstw w ramach zatwierdzonej mapy pomocy regionalnej w dniu, w którym przyznano pomoc.

W ramach mechanizmu przejrzystości w przypadku udzielenia, na podstawie istniejących programów pomocy²², pomocy regionalnej na duże projekty inwestycyjne niepodlegające zgłoszeniu państwa członkowskie muszą przedstawić Komisji w ciągu 20 dni roboczych od dnia udzielenia pomocy przez właściwy organ wymagane informacje w standardowej formie określonej w wytycznych²³. Streszczenie tych informacji jest następnie publikowane na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji²⁴.

Intensywność pomocy można zwiększyć we wszystkich obszarach objętych pomocą o 20 punktów procentowych w przypadkach, kiedy pomoc jest udzielana małym przedsiębiorstwom oraz o 10 punktów procentowych w przypadkach, kiedy jest udzielana średnim przedsiębiorstwom. W przypadku dużych projektów inwestycyjnych, w których przypadku wydatki kwalifikowalne przekraczają 50 mln EUR, nie przewiduje się jednak żadnych premii dla MŚP.

Kumulacja

Pułapy intensywności pomocy wyszczególnione w powyższej tabeli mają zastosowanie do całkowitej wartości pomocy:

- w przypadku pomocy udzielonej w ramach kilku programów pomocy regionalnej;
- bez względu na to, czy pomoc pochodzi ze źródeł lokalnych, regionalnych, krajowych czy wspólnotowych.

Jeżeli wydatki kwalifikujące się do objęcia pomocą regionalną kwalifikują się także do objęcia pomocą na inne cele (np. badania, rozwój i innowacje), zostanie do nich zastosowany najbardziej korzystny pułap w ramach danych programów.

²² Pomoc indywidualna udzielana poza zatwierdzonymi programami (pomoc *ad hoc*) musi być zawsze zgłaszana Komisji.

²³ Standardowy formularz sprawozdawczy dostępny jest również w formacie Excel na stronie internetowej DG ds. Konkurencji: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/forms.cfm

²⁴ <http://ec.europa.eu/competition>

Pomoc operacyjna

Przepisy ogólne

Poza pewnymi wyjątkami pomoc operacyjna może zostać udzielona wyłącznie w regionach, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit a), i wyłącznie przy spełnieniu następujących warunków:

- pomoc jest uzasadniona z uwagi na jej wkład w rozwój regionalny;
- poziom pomocy jest proporcjonalny do ograniczeń, które dzięki niej mają zostać złagodzone;
- pomoc jest ograniczona w czasie i stopniowo obniżana.

Państwa członkowskie muszą wykazać istnienie ograniczeń i ich wagę.

Pomoc w zakresie transportu: Pomoc na zrekompensowanie dodatkowych kosztów transportu może być udzielona tylko w regionach najbardziej oddalonych i regionach o niskiej gęstości zaludnienia kwalifikujących się do objęcia pomocą regionalną.

Pomoc na zrekompensowanie efektu wyludnienia: Pomoc na zrekompensowanie efektu wyludnienia może zostać przyznana na stałe w najslabiej zaludnionych regionach o gęstości zaludnienia wynoszącej 8 osób na kilometr kwadratowy².

Pomoc na złagodzenie ograniczeń charakteryzujących regiony najbardziej oddalone: Pomoc może zostać przyznana na stałe w celu zrekompensowania ograniczeń występujących w regionach najbardziej oddalonych (oddalenie, charakter wyspiarski, niewielkie rozmiary, trudna topografia i klimat oraz zależność gospodarcza od niewielkiej liczby produktów).

Pomoc dla nowo utworzonych małych przedsiębiorstw

- maksymalnie 3 mln EUR na przedsiębiorstwo w regionach, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. a), oraz do 2 mln EUR na przedsiębiorstwo w regionach, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. c);
- 5 % premii dla regionów, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. a) i w których PKB na mieszkańca wynosi mniej niż 60 % średniej UE, regionów o małej gęstości zaludnienia oraz małych wysp poniżej 5 000 mieszkańców oraz innych wspólnot o takiej wielkości doświadczających skutków podobnej izolacji;
- Poziomy intensywności pomocy:

Tabela 9. Maksymalna intensywność pomocy

	Lata 1-3	Lata 4-5
Regiony, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. a)	35 %	25 %
Regiony, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. c)	25 %	15 %

Zgłoszenie

Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych zwalnia państwa członkowskie z obowiązku zgłoszenia Komisji przejrzystych programów regionalnej pomocy inwestycyjnej oraz programów pomocy na zatrudnienie zgodnych z regułami dotyczącymi wydatków kwalifikowalnych oraz maksymalnej intensywności pomocy, określonymi w mapie pomocy regionalnej dla danego państwa członkowskiego. Intensywność pomocy można zwiększyć – z

wyjątkiem dużych projektów inwestycyjnych oraz pomocy w sektorze transportu – o 20 punktów procentowych w odniesieniu do małych przedsiębiorstw i o 10 punktów procentowych w odniesieniu do średnich przedsiębiorstw. Inne poziomy intensywności pomocy mają zastosowanie do inwestycji w przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych.

Zwolnieniem z obowiązku zgłoszenia nie powinny być objęte programy pomocy regionalnej ukierunkowane na konkretne sektory działalności gospodarczej, jak również pomoc regionalna na działalność w sektorach hutnictwa żelaza i stali, budownictwa okrętowego i włókien syntetycznych. Środki w sektorze turystyki są natomiast objęte zakresem rozporządzenia GBER.

Rozporządzenie GBER nie ma zastosowania do pomocy *ad hoc* przyznawanej dużym przedsiębiorstwom, z wyjątkiem sytuacji opisanych w art. 13. Na mocy tego przepisu przejrzysta pomoc *ad hoc* udzielana pojedynczemu przedsiębiorstwu (w tym dużemu przedsiębiorstwu) wyłączona jest również z obowiązku zgłoszenia, pod warunkiem że jest wykorzystywana do uzupełnienia pomocy przyznawanej w ramach programów oraz że element *ad hoc* nie przekracza 50 % całkowitej kwoty pomocy.

Pomoc dla nowo utworzonych małych przedsiębiorstw jest obecnie automatycznie zwolniona z obowiązku zgłoszenia.

Zasady materialne rządzące pomocą inwestycyjną są zasadniczo takie same w rozporządzeniu GBER i wytycznych, tak że nie osiąga się żadnej korzyści zgłaszając środek pomocy zwolniony z takiego obowiązku.

Indywidualne zgłaszanie dużych projektów inwestycyjnych jest wymagane, gdy wysokość pomocy przekracza 75 % maksymalnej wysokości pomocy inwestycyjnej, którą można byłoby uzyskać w danym regionie na inwestycję o wydatkach kwalifikowalnych w wysokości 100 mln EUR.

Podobnie pomoc musi zostać zgłoszona i jest oceniana na podstawie wytycznych, jeśli nie są spełnione warunki przewidziane w rozporządzeniu GBER.

Tabela 10. Kategorie środków regionalnych, odpowiednie kwoty maksymalne i pułapy intensywności pomocy mające zastosowanie na mocy rozporządzenia GBER²⁵ oraz progi, powyżej których przeprowadzana jest ocena szczegółowa na mocy wytycznych

Rodzaj środka	Maksymalna dopuszczalna pomoc na mocy rozporządzenia GBER	Ocena standardowa (wytyczne)	Ocena szczegółowa (wytyczne)
Programy pomocy (duże, średnie i małe przedsiębiorstwa)	<ul style="list-style-type: none"> Art. 13: <i>tylko regiony objęte pomocą</i>: Pomoc w wysokości do 75 % maksymalnej wysokości pomocy na inwestycję, której koszty kwalifikowalne wynoszą 100 mln EUR 	Tak	<p>Nie na sam program, tylko na duże projekty inwestycyjne podlegające obowiązkowi zgłoszenia indywidualnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ponad 25 % udziału w rynku wzrost zdolności produkcyjnych o ponad 5 % na rynkach mających tendencję zniżkową

²⁵ Duże projekty inwestycyjne podlegające obowiązkowi zgłoszenia indywidualnego nie są objęte zakresem rozporządzenia GBER.

Rodzaj środka	Maksymalna dopuszczalna pomoc na mocy rozporządzenia GBER	Ocena standardowa (wytyczne)	Ocena szczegółowa (wytyczne)
Pomoc <i>ad hoc</i> dla MŚP	Tak <ul style="list-style-type: none"> • Art. 13 - <i>regiony objęte pomocą</i>: tylko jeśli w charakterze uzupełnienia programu, maksymalna wysokość: 50 % łącznej wartości pomocy 	Tak	Tylko na duże projekty inwestycyjne podlegające obowiązkowi zgłoszenia indywidualnego: <ul style="list-style-type: none"> • ponad 25 % udziału w rynku • wzrost zdolności produkcyjnych o ponad 5 % na rynkach mających tendencję zniżkową
Pomoc <i>ad hoc</i> dla dużych przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> • zasadniczo nie podlega zwolnieniu na mocy rozporządzenia GBER • jeden wyjątek: dopuszczalna w regionach objętych pomocą, tylko jeśli jest uzupełnieniem pomocy udzielonej w ramach programu, zaś kwota maksymalna nie przekracza 50 % łącznej wartości przyznanej pomocy, pod warunkiem że pomoc nie podlega obowiązkowi zgłoszenia indywidualnego 	Tak	Tylko na duże projekty inwestycyjne podlegające obowiązkowi zgłoszenia indywidualnego: <ul style="list-style-type: none"> • ponad 25 % udziału w rynku • wzrost zdolności produkcyjnych o ponad 5 % na rynkach mających tendencję zniżkową
Pomoc dla nowo utworzonych małych przedsiębiorstw (tylko programy)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 mln EUR na przedsiębiorstwo w regionach, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. a) Traktatu • 1 mln EUR na przedsiębiorstwo w regionach, których dotyczy art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu • <i>roczne</i> kwoty na przedsiębiorstwo – maksymalnie 33 % powyższych kwot pomocy 	Tak	nie dotyczy

Arkusz 5 Pomoc w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw

Dokumenty referencyjne

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera zastawienie najważniejszych przepisów „Wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw” (Dziennik Urzędowy nr 244 z 1.10.2004, s. 2), (dalej zwanych w arkuszu „wytycznymi”).

Zakres

Wytyczne dotyczą pomocy na ratowanie i/lub restrukturyzację poszczególnych przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji.

Nie mają one zastosowania do górnictwa węgla i rud żelaza. Z pewnymi wyjątkami wytyczne stosuje się do sektora rybołówstwa i akwakultury. W przypadku restrukturyzacji sektora rolnictwa obowiązują szczególne zasady dodatkowe.

Pojęcia

Przedsiębiorstwo zagrożone to przedsiębiorstwo, które ani przy pomocy środków własnych, ani środków, które mogłoby uzyskać od właścicieli/akcjonariuszy/udziałowców lub wierzycieli, nie jest w stanie powstrzymać strat, które bez zewnętrznej interwencji władz publicznych prawie na pewno doprowadzą to przedsiębiorstwo do zniknięcia z rynku w perspektywie krótko- lub średnioterminowej.

Pomoc w celu ratowania przedsiębiorstw stanowi wsparcie czasowe i odwracalne. Powinna ona umożliwić zachowanie płynności finansowej zagrożonego przedsiębiorstwa na czas konieczny do opracowania planu restrukturyzacji lub likwidacji, i/lub czas potrzebny Komisji lub organom krajowym na podjęcie decyzji w sprawie takiego planu.

Pomoc na restrukturyzację opiera się na wykonalnym, spójnym i dalekosiężnym planie, którego celem jest przywrócenie długoterminowej rentowności przedsiębiorstwa.

Warunki

Pomoc w celu ratowania przedsiębiorstw musi spełniać następujące warunki:

- przedsiębiorstwo musi kwalifikować się jako przedsiębiorstwo zagrożone;
- pomoc stanowi zwrotne wsparcie płynności finansowej w formie gwarancji kredytowych lub pożyczek o normalnym komercyjnym oprocentowaniu (i co najmniej porównywalnym ze stawkami referencyjnymi przyjętymi przez Komisję);
- pomoc jest ograniczona do kwoty potrzebnej do utrzymania działalności przedsiębiorstwa;
- pomoc obejmuje jedynie czas konieczny (maksymalnie 6 miesięcy) do opracowania planu restrukturyzacji;
- pomoc jest uzasadniona trudnościami społecznymi i nie może mieć skutków ubocznych wpływających na sytuację gospodarczą w innych państwach członkowskich;
- pomocy towarzyszy zobowiązanie państwa członkowskiego, podjęte przy zgłaszaniu pomocy, do powiadomienia Komisji o planie restrukturyzacji lub likwidacji, lub

przedstawienia dowodu, że pożyczka została zwrócona i/lub gwarancja zakończona, w terminie nie dłuższym niż sześć miesięcy po udzieleniu pomocy;

- pomoc powinna być przyznawana tylko jeden raz (zasada „pierwszy i ostatni raz”).

W wytycznych przewidziano uproszczoną procedurę stosowaną w przypadkach, gdy pomoc oparta jest na dotychczasowych wynikach działalności przedsiębiorstwa, obliczonych zgodnie z wzorem zawartym w wytycznych i nie przekracza kwoty 10 mln EUR.

Pomocy na restrukturyzację można udzielić tylko pod warunkiem spełnienia następujących kryteriów:

- przedsiębiorstwo musi kwalifikować się jako przedsiębiorstwo zagrożone;
- Komisja otrzymała plan restrukturyzacji/ratowania, opracowany w celu przywrócenia rentowności w rozsądnym czasie;
- podjęto środki wyrównawcze w celu uniknięcia nadmiernego zakłócania konkurencji (np. stosowne obniżenie mocy produkcyjnych);
- pomoc ograniczona jest do minimum niezbędnego do realizacji środków restrukturyzacyjnych; beneficjenci muszą wnieść znaczący wkład własny, niezawierający elementu pomocy;
- przedsiębiorstwo musi w pełni zrealizować plan restrukturyzacji i przestrzegać wszystkich dołączonych warunków;
- pomoc na restrukturyzację może być przyznana tylko jeden raz (zasada „pierwszy i ostatni raz”);
- konieczne jest prowadzenie ścisłych kontroli i składanie sprawozdań rocznych;
- MŚP i przedsiębiorstwa mające siedzibę w obszarach objętych pomocą: można zastosować większą elastyczność wobec kryteriów dotyczących ograniczenia zdolności produkcyjnych i wkładu własnego;
- Komisja popiera pomoc państwa udzielaną na pokrycie społecznych kosztów restrukturyzacji.

W przypadku dużych przedsiębiorstw konieczne jest indywidualne zgłaszanie każdego przypadku udzielenia pomocy w celu ratowania przedsiębiorstw i pomocy na restrukturyzację.

W przypadku MŚP pomocy w celu ratowania przedsiębiorstw i pomocy na restrukturyzację (do 10 mln EUR na przedsiębiorstwo) można udzielić na podstawie zgłoszonych i zatwierdzonych programów pomocy.

Arkusz 6 Pomoc dla małych i średnich przedsiębiorstw

Dokument referencyjny

W niniejszym arkuszu omówiono skrótowo zastosowanie przepisów ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych (GBER) do pomocy państwa dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

Zakres

Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych (GBER) zawiera szczególne zasady dotyczące wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw²⁶. Niniejszy arkusz dotyczy pomocy udzielanej wyłącznie MŚP. Szczególne reguły mające zastosowanie do MŚP w przypadku pomocy w formie kapitału podwyższonego ryzyka, pomocy na badania, rozwój i innowacje, pomocy regionalnej i pomocy na ochronę środowiska zostały omówione we właściwych arkuszach dotyczących tych zagadnień²⁷.

Pojęcia

Definicja MŚP

Definicje MŚP zawarte są w załączniku 1 do rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych.

- **Średnie przedsiębiorstwo** to takie, które spełnia wszystkie poniższe kryteria:
 - zatrudnia mniej niż 250 pracowników i
 - osiąga roczny obrót nieprzekraczający 50 mln EUR lub wykazuje się sumą bilansową nieprzekraczającą 43 mln EUR.

- **Małe przedsiębiorstwo** to takie, które spełnia wszystkie poniższe kryteria:
 - zatrudnia mniej niż 50 pracowników i
 - osiąga roczny obrót nieprzekraczający 10 mln EUR lub wykazuje się sumą bilansową nieprzekraczającą 10 mln EUR.

- **Mikroprzedsiębiorstwo** to takie, które spełnia wszystkie poniższe kryteria:
 - zatrudnia mniej niż 10 pracowników i
 - osiąga roczny obrót nieprzekraczający 2 mln EUR lub wykazuje się sumą bilansową nieprzekraczającą 2 mln EUR.

Kryteria te muszą być stosowane w odniesieniu do całej spółki (wraz ze spółkami zależnymi znajdującymi się w innych państwach członkowskich oraz poza terytorium UE). Rozporządzenie zawiera także definicje przedsiębiorstwa *samodzielnego*, przedsiębiorstwa

²⁶ Komisja przygotowuje obecnie odrębne vademecum na temat pomocy państwa dla MŚP, którego celem jest przedstawienie w sposób zwięzły i usystematyzowany przepisów w dziedzinie pomocy państwa mających zastosowanie do MŚP.

²⁷ Obejmują one pomoc na szybkie przystosowanie MŚP do przyszłych norm wspólnotowych w dziedzinie ochrony środowiska; pomoc w formie kapitału podwyższonego ryzyka na rzecz MŚP; pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej dla MŚP; pomoc na tymczasowe zatrudnienie wysoko wykwalifikowanego personelu oraz pomoc na tworzenie nowych MŚP.

partnerskiego oraz przedsiębiorstwa *powiązanego* w celu ułatwienia oceny rzeczywistej pozycji gospodarczej danego MŚP.

Rozporządzenie GBER określa warunki wyłączenia z obowiązku zgłoszenia wyłącznie w odniesieniu do poniższych głównych typów pomocy przeznaczonej wyłącznie dla MŚP:

- pomoc inwestycyjna i pomoc na zatrudnienie dla MŚP;
- pomoc dla małych przedsiębiorstw nowo utworzonych przez kobiety;
- pomoc na szybkie przystosowanie MŚP do przyszłych norm wspólnotowych;
- pomoc dla MŚP na usługi doradcze;
- pomoc na udział MŚP w targach;
- pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej dla MŚP;
- pomoc na usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji.

Oprócz środków przedstawionych powyżej dostępnych wyłącznie dla MŚP, przedsiębiorstwa te kwalifikują się również do innych typów pomocy wymienionych w ogólnym rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych.

Koszty kwalifikowalne

Pomoc może zostać przyznana w odniesieniu do następujących kategorii wydatków:

- w przypadku pomocy inwestycyjnej i pomocy na zatrudnienie dla MŚP – inwestycje w rzeczowe aktywa trwałe (grunty, budynki, urządzenia/maszyny) lub wartości niematerialne i prawne (wydatki poniesione w wyniku transferu technologii) oraz koszty wynagrodzenia;
- w przypadku pomocy dla małych przedsiębiorstw nowo utworzonych przez kobiety koszty kwalifikowalne to koszty usług prawnych i doradczych oraz koszty administracyjne bezpośrednio związane z utworzeniem przedsiębiorstwa, jak również pewne koszty powstałe w ciągu pięciu lat od utworzenia przedsiębiorstwa (np. odsetki od środków pochodzących z zewnętrznych źródeł finansowania, dywidendy, opłaty z tytułu najmu lub dzierżawy maszyn/urządzeń produkcyjnych, koszty energii, wody, ogrzewania, podatki (z wyjątkiem podatku VAT i podatku dochodowego od dochodów pochodzących z działalności gospodarczej), opłaty administracyjne, amortyzacja, opłaty z tytułu leasingu maszyn/urządzeń produkcyjnych, koszty wynagrodzenia oraz koszty opieki nad dziećmi i nad rodzicami);
- w przypadku pomocy na szybkie przystosowanie MŚP do przyszłych norm wspólnotowych koszty kwalifikowalne to dodatkowe koszty inwestycyjne konieczne, aby osiągnąć poziom ochrony środowiska wymagany zgodnie z normami wspólnotowymi w porównaniu z istniejącym poziomem ochrony środowiska wymagany przed wejściem w życie tych norm;
- w przypadku doradztwa i udziału w targach - koszty usług doradczych świadczonych przez doradców zewnętrznych oraz koszty pierwszego uczestnictwa przedsiębiorstwa w targach lub wystawie;
- w przypadku pomocy na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej koszty kwalifikowalne obejmują wszystkie koszty poprzedzające przyznanie prawa przez pierwszą instytucję prawodawczą (w tym koszty związane z przygotowaniem, złożeniem, rozpatrywaniem i wznowieniem wniosku), koszty tłumaczenia oraz inne koszty poniesione w celu uzyskania lub zatwierdzenia prawa przez inną instytucję prawodawczą, koszty poniesione w obronie ważności prawa w trakcie oficjalnego

rozpatrywania wniosku oraz ewentualnego postępowania w związku z wniesieniem sprzeciwu (nawet jeśli takie koszty wystąpiły po przyznaniu prawa).

- w przypadku pomocy na usługi doradcze w zakresie innowacji koszty kwalifikowalne to koszty związane z doradztwem w zakresie zarządzania, pomocą techniczną, usługami związanymi z transferem technologii, szkoleniami, doradztwem w zakresie zakupów, ochroną praw własności intelektualnej i handlem nimi, umowami licencyjnymi, doradztwem w zakresie korzystania z norm; w przypadku pomocy na usługi wsparcia innowacji koszty obejmują przestrzeń biurową, banki danych, biblioteki techniczne, badania rynku, korzystanie z laboratoriów oraz znakowanie, testowanie i certyfikację jakości.

Maksymalna intensywność pomocy

Tabela 11. Maksymalna intensywność pomocy

Środek	Intensywność pomocy
Pomoc inwestycyjna i pomoc na zatrudnienie²⁸	20 %
<ul style="list-style-type: none"> • małe przedsiębiorstwa • średnie przedsiębiorstwa 	10 %
Przedsiębiorstwa utworzone przez kobiety	15 %
<ul style="list-style-type: none"> • małe przedsiębiorstwa 	
Szybkie przystosowanie do przyszłych norm wspólnotowych	15 %
<ul style="list-style-type: none"> • małe przedsiębiorstwa • średnie przedsiębiorstwa 	10 %
Usługi doradców zewnętrznych i udział w targach	50 %
Koszty praw własności przemysłowej	100 %
<ul style="list-style-type: none"> • badania podstawowe • badania przemysłowe • eksperymentalne prace rozwojowe 	50 % 25 %
Usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji	75% w przypadku braku certyfikacji krajowej lub europejskiej

Zgłoszenie

Środki pomocy spełniające warunki przewidziane w rozporządzeniu GBER są wyłączone z wymogu zgłoszenia *ex ante*. Natomiast duże projekty spełniające następujące warunki progowe *nie są zwolnione* z wymogu zgłoszenia indywidualnego, kiedy ekwiwalent dotacji brutto w przypadku pojedynczego środka pomocy przekracza 7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt inwestycyjny. W przypadku pomocy na udział MŚP w targach i pomocy dla MŚP na usługi doradcze próg ten ustalono na poziomie 2 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt. W odniesieniu do kosztów praw własności przemysłowej dla MŚP próg ustalono na poziomie 5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt. W przypadku pomocy na usługi doradcze w zakresie innowacji i usługi wsparcia innowacji maksymalna wartość pomocy to 200 000 EUR na beneficjenta w ciągu

²⁸ Wyższe poziomy intensywności pomocy mają zastosowanie do inwestycji w przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych.

dowolnych trzech lat.

Arkusz 7 Pomoc w zakresie zatrudnienia

Dokument referencyjny

W niniejszym arkuszu informacyjnym omówiono skrótowo zastosowanie przepisów ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych (GBER) do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia. Szczegółowe reguły dotyczące regionalnej pomocy inwestycyjnej oraz pomocy na zatrudnienie, a także pomocy inwestycyjnej i pomocy na zatrudnienie dla MŚP przedstawione są w odpowiednich arkuszach.

Zakres

Część rozporządzenia GBER dotycząca zatrudnienia obejmuje wyłącznie pomoc przyznaną na poniższe cele:

- pomoc w formie subsydiów płacowych na rekrutację pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji;
- pomoc w formie subsydiów płacowych na zatrudnianie pracowników niepełnosprawnych;
- pomoc na rekompensatę dodatkowych kosztów związanych z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych.

W drodze wyjątku od ogólnego zakresu rozporządzenia GBER pomoc na zatrudnienie dopuszczona jest nawet w sektorach rybołówstwa i akwakultury oraz produkcji podstawowej produktów rolnych.

Pojęcia

Pracownik znajdujący się w szczególnie niekorzystnej sytuacji: każda osoba, której dotyczy jeden z poniższych punktów:

- jest bez stałego zatrudnienia za wynagrodzeniem w okresie ostatnich sześciu miesięcy;
- nie ma wykształcenia ponadgimnazjalnego lub zawodowego;
- jest w wieku ponad 50 lat;
- jest osobą dorosłą mieszkającą samotnie, mającą na utrzymaniu co najmniej jedną osobę;
- pracuje w sektorze lub zawodzie w państwie członkowskim, w którym dysproporcja kobiet i mężczyzn jest co najmniej o 25 % większa niż średnia dysproporcja we wszystkich sektorach gospodarki w tym państwie członkowskim i należy do tej grupy, która stanowi mniejszość; lub
- jest członkiem mniejszości etnicznej, który w celu zwiększenia szans na uzyskanie dostępu do stałego zatrudnienia musi poprawić znajomość języka, uzupełnić szkolenia zawodowe lub zwiększyć doświadczenie zawodowe.

Pracownik znajdujący się w bardzo niekorzystnej sytuacji: każda osoba, która jest bezrobotna przez co najmniej 24 miesiące.

Pracownik niepełnosprawny: każda osoba, która została uznana za osobę niepełnosprawną na mocy prawa krajowego lub u której rozpoznano ograniczenie wynikające z upośledzenia sprawności fizycznej, umysłowej lub psychicznej.

Warunki

Warunki, które muszą być spełnione w przypadku pomocy w formie subsydiów płacowych na rekrutację pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz zatrudnianie pracowników niepełnosprawnych:

- Zatrudnienie musi powodować wzrost netto liczby pracowników lub, jeśli tak się nie dzieje, powodem zwolnienia zapełnionych w ten sposób etatów musi być dobrowolne rozwiązanie stosunku pracy, niepełnosprawność, przejście na emeryturę z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego, dobrowolne zmniejszenie wymiaru czasu pracy lub zgodne z prawem zwolnienie za naruszenie obowiązków pracowniczych, a nie redukcja etatu.
- Zatrudnienie musi być utrzymane przez co najmniej minimalny okres zgodny z przepisami krajowymi lub porozumieniami zbiorowymi.

Koszty kwalifikowalne

Pomoc na rekrutację pracownika znajduącego się w szczególnie niekorzystnej sytuacji: koszty płacy w okresie jednego roku (24 miesiące w przypadku pracowników znajdujących się w bardzo niekorzystnej sytuacji) (jeśli okres zatrudnienia jest krótszy niż 12/24 mies., pomoc jest proporcjonalnie zmniejszona).

Pomoc na zatrudnienie pracownika niepełnosprawnego: koszty płacy za cały okres zatrudniania pracownika niepełnosprawnego (jeśli okres zatrudnienia jest krótszy niż 12 miesięcy, pomoc jest proporcjonalnie zmniejszona).

Pomoc na dodatkowe koszty związane z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych: dodatkowe koszty bezpośrednio związane z zatrudnieniem pracownika niepełnosprawnego (inne niż koszty płacy), w tym koszty adaptacji pomieszczeń, koszty zatrudnienia personelu za czas poświęcony wyłącznie na pomoc pracownikom niepełnosprawnym, koszty adaptacji lub zakupu sprzętu na użytek pracowników niepełnosprawnych, zaś w przypadku beneficjenta oferującego zatrudnienie chronione – koszty budowy, wyposażenia lub rozbudowy danej jednostki oraz wszelkie koszty administracyjne i koszty transportu bezpośrednio związane z zatrudnieniem pracowników niepełnosprawnych.

Maksymalna wysokość pomocy

Tabela 12. Maksymalna intensywność pomocy

Środek	Intensywność pomocy
Pomoc na rekrutację pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji	50 %
Pomoc na zatrudnianie pracowników niepełnosprawnych	75 %
Pomoc na dodatkowe koszty związane z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych	100 %

Zgłoszenie

Tabela 13. Pomoc, która nie jest zwolniona z obowiązku zgłoszenia

Środek	Progi pomocy indywidualnej powodujące obowiązek zgłoszenia, przewidziane w rozporządzeniu GBER
--------	--

Pomoc inwestycyjna i pomoc na zatrudnienie dla MŚP	7,5 mln EUR na jeden projekt dla jednego przedsiębiorstwa
Rekrutacja pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji	5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden rok
Pomoc w formie subsydiów płacowych na zatrudnianie pracowników niepełnosprawnych	10 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden rok
Dodatkowe koszty związane z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych	10 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden rok
Inne typy środków dotyczących zatrudnienia, poza zwolnionymi kategoriami	nie dotyczy

Arkusz 8 Pomoc szkoleniowa

Dokument referencyjny

W niniejszym arkuszu informacyjnym omówiono skrótowo zastosowanie najważniejszych przepisów ogólnego rozporządzenia GBER do pomocy szkoleniowej.

Zakres

W drodze wyjątku od ogólnego zakresu rozporządzenia GBER pomoc szkoleniowa dopuszczona jest również w sektorach rybołówstwa i akwakultury oraz produkcji podstawowej produktów rolnych i w sektorze węglowym.

Rozporządzenie GBER obejmuje wszelką pomoc ze środków publicznych na szkolenie dla co najmniej jednego przedsiębiorstwa lub sektora poprzez zmniejszenie kosztów, które przedsiębiorstwa lub sektory te musiałyby normalnie ponieść, gdyby planowały zdobycie przez ich pracowników nowych kwalifikacji. Ma zastosowanie do pomocy szkoleniowej w przypadku, gdy szkolenia prowadzone są przez same przedsiębiorstwa lub przez publiczne lub prywatne ośrodki szkoleniowe.

Pojęcia

Szkolenia specjalistyczne: szkolenia polegające na przekazywaniu wiedzy głównie i bezpośrednio związanej z obecnym lub przyszłym stanowiskiem pracownika w przedsiębiorstwie oraz na przekazywaniu kwalifikacji, których wykorzystanie w innym przedsiębiorstwie lub obszarze zatrudnienia jest możliwe tylko w ograniczonym stopniu lub w ogóle nie jest możliwe.

Szkolenia ogólne: szkolenia polegające na przekazywaniu wiedzy, która nie jest wyłącznie lub głównie związana z obecnym lub przyszłym stanowiskiem pracownika w przedsiębiorstwie, lecz przekazujące umiejętności, które można wykorzystać w innym przedsiębiorstwie lub obszarze zatrudnienia. Szkolenie uznaje się za „ogólne”, jeśli na przykład jest organizowane wspólnie przez różne, niezależne przedsiębiorstwa lub mogą z niego korzystać pracownicy różnych przedsiębiorstw. Jest ono również uznawane za ogólne, jeśli jest uznane lub poświadczane przez władze lub jednostki publiczne lub przez inne jednostki lub instytucje, którym państwo członkowskie lub Wspólnota przyznały niezbędne kompetencje.

Jeśli projekt obejmuje elementy szkolenia specjalistycznego i ogólnego, których nie można rozdzielić, lub gdy nie można określić charakteru projektu, zastosowanie ma poziom intensywności pomocy dla szkolenia specjalistycznego.

Koszty kwalifikowalne

- koszty kadry szkoleniowej;
- koszty podróży wykładowców i uczestników szkoleń, w tym koszty zakwaterowania;
- inne koszty bieżące (koszty materiałów, dostaw itp.);
- amortyzacja narzędzi i wyposażenia w zakresie, w jakim są wykorzystywane wyłącznie na potrzeby projektu szkoleniowego;
- koszty poradnictwa i doradztwa w zakresie, w jakim dotyczą projektu szkoleniowego;

- koszty osobowe po stronie uczestników szkolenia oraz ogólne koszty pośrednie (w tym koszty administracyjne, koszty wynajmu, koszty ogólne) do wysokości całkowitej kwoty wyżej określonych kosztów kwalifikowalnych. W odniesieniu do kosztów osobowych po stronie uczestników uwzględnia się tylko czas faktycznie spędzony na uczestnictwie w szkoleniu, po odjęciu efektywnego czasu pracy.

Maksymalna wysokość pomocy

Tabela 14. Maksymalna intensywność pomocy

	Szkolenia specjalistyczne	Szkolenia ogólne
Stawka standardowa	25 %	60 %
Inne:		
Średnie przedsiębiorstwa	35 %	70 %
Małe przedsiębiorstwa	45 %	80 %
Beneficjenci: pracownicy znajdujący się w	35 %	70 %
Sektor transportu morskiego	100 %	100 %

Zgłoszenie

Pomoc szkoleniowa przekraczająca 2 mln EUR na projekt szkoleniowy nie jest zwolniona z wymogu zgłoszenia indywidualnego.

Arkusz 9 Środki pomocy w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka

Dokumenty referencyjne

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera zastawienie najważniejszych przepisów „Wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa na wspieranie inwestycji kapitału podwyższonego ryzyka w małych i średnich przedsiębiorstwach” (Dziennik Urzędowy C nr 194 z 18.8.2006, s. 2), (dalej zwanych w arkuszu „wytycznymi”). Zawiera również informacje na temat zastosowania ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych do środków pomocy w formie kapitału podwyższonego ryzyka.

Cel

Celem wytycznych jest określenie kryteriów, którymi kieruje się Komisja przy dokonywaniu oceny zgodności pomocy w postaci środków w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka z przepisami art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu.

Zakres

Wytyczne odnoszą się do programów kapitału podwyższonego ryzyka skierowanych tylko do MŚP. Środki przewidujące zapewnianie lub promowanie kapitału podwyższonego ryzyka lub finansowanie kapitałowe lub quasi-kapitałowe zapewniane przedsiębiorstwom w fazie rozruchu i ekspansji.

Środki w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka muszą wykluczać udzielanie pomocy przedsiębiorstwom zagrożonym oraz przedsiębiorstwom w sektorze budownictwa okrętowego, górnictwa węgla i hutnictwa żelaza i stali. Wytyczne nie mają zastosowania do działalności związanej z wywozem.

Komisja będzie przykładać szczególną uwagę do potrzeby zapobiegania stosowaniu niniejszych wytycznych w celu ominięcia przepisów ustanowionych w istniejących ramach, wytycznych i rozporządzeniach.

Obecność pomocy państwa

Przy dokonywaniu oceny środków w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka Komisja będzie analizować, czy pomoc państwa występuje na którymkolwiek z następujących poziomów:

- pomoc na rzecz inwestorów: w przypadku, gdy dany środek pozwala inwestorom na uczestnictwo w funduszu kapitału podwyższonego ryzyka na warunkach korzystniejszych niż gdyby przedsięwzięli taką inwestycję bez korzystania z takiego środka, wówczas wspomniani inwestorzy mogą otrzymywać pomoc państwa; podobna reguła obowiązuje, gdy inwestorzy prywatni uczestniczą w funduszu na korzystniejszych warunkach niż inwestorzy publiczni;
- pomoc na rzecz funduszu inwestycyjnego lub jego zarządcy: zasadniczo fundusz inwestycyjny jest jedynie narzędziem pośrednim służącym do transferu pomocy i sam w sobie nie jest beneficjentem pomocy; jednak w niektórych przypadkach (np. środków fiskalnych lub innych środków łączących się z bezpośrednimi przelewami na rzecz mechanizmów lub funduszy inwestycyjnych mających charakter niezależnego

przedsiębiorstwa) może wystąpić element pomocy, chyba że inwestycja dokonywana jest na warunkach, które byłyby możliwe do przyjęcia dla normalnego podmiotu gospodarczego w kontekście gospodarki rynkowej;

- pomoc na rzecz przedsiębiorstw będących inwestorami: przedsiębiorstwa nie zostaną uznane za beneficjentów pomocy, jeżeli inwestycja została dokonana na warunkach, które byłyby możliwe do przyjęcia dla inwestora prywatnego w kontekście gospodarki rynkowej przy braku jakiejkolwiek ingerencji ze strony państwa; w tym celu Komisja rozpatrzy, między innymi, czy takie decyzje inwestycyjne były podyktowane wyłącznie dążeniem do osiągnięcia zysku w oparciu o rozsądny plan operacyjny i realistyczną strategię wyjścia.

Kryteria oceny pomocy w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka

Komisja oceni zgodność z Traktatem środków pomocy w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka uwzględniając efekt zachęty, konieczność pomocy, występowanie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku i proporcjonalność pomocy.

W wytycznych określono szereg warunków, którymi kieruje się Komisja przy dokonywaniu oceny zgodności pomocy w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka z przepisami art. 87 ust. 3 lit. c) Traktatu. Środki spełniające te warunki zostaną uznane za spełniające kryteria efektu zachęty, konieczności i proporcjonalności pomocy, a ogólny bilans oceny środka pomocy uznany zostanie za dodatni. Te kryteria to:

- maksymalny poziom transz inwestycyjnych wynoszący 1,5 mln EUR na docelowe MŚP w każdym okresie 12 miesięcy;
- ograniczenie do finansowania w fazie załóżkowej, rozruchu i ekspansji lub fazie rozruchu w przypadku średnich przedsiębiorstw, których siedziba znajduje się poza obszarami objętymi pomocą;
- występowanie kapitałowych i quasi-kapitałowych instrumentów inwestycyjnych (co najmniej 70 % budżetu środka);
- obowiązkowy udział inwestorów prywatnych (co najmniej 50 % finansowania, lub 30 % w obszarach objętych pomocą);
- podejmowanie decyzji inwestycyjnych z myślą o osiągnięciu zysku;
- zarządzanie na zasadach rynkowych.

Środki w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka, które nie spełniają wszystkich powyższych warunków, poddawane są *bardziej szczegółowej ocenie zgodności z Traktatem*, w oparciu o test bilansujący, pod kątem oceny ukierunkowania pomocy na określone nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku, podwyższone ryzyko ewentualnego wypierania inwestorów prywatnych i zakłócenia konkurencji.

Przeprowadzając ocenę w ramach testu bilansującego Komisja uzna następujące cechy środka za elementy pozytywne:

- istnienie i udokumentowanie nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku;
- stosowność instrumentu;
- efekt zachęty oraz konieczność pomocy:
 - zarządzanie na zasadach rynkowych;
 - istnienie komitetu inwestycyjnego;
 - wartość środka/wielkość funduszu;
 - obecność „aniołów biznesu”;
- proporcjonalność (w tym otwarte zaproszenie dla zarządców, zaproszenie do składania

ofert dla inwestorów).

Komisja dokona oceny powyższych pozytywnych elementów w kontekście następujących ewentualnych negatywnych skutków pomocy:

- ryzyka „wyparcia z rynku” prywatnych inwestycji;
- innych zakłóceń konkurencji, ponieważ nie można wykluczyć, że środki w celu zapewnienia kapitału podwyższonego ryzyka mogą wywołać skutek w postaci utrzymania na rynku nieefektywnych firm lub sektorów, albo sztucznego zawyżania ich wartości i tym samym zakłócania działania rynku kapitału podwyższonego ryzyka. Pomoc kierowana do konkretnych sektorów może także przyczyniać się do utrzymywania produkcji w sektorach niekonkurencyjnych, podczas gdy pomoc kierowana do konkretnych regionów może przyczyniać się do nieefektywnego rozkładu czynników produkcji między regionami.

Zgłoszenie

Rozporządzenie GBER wprowadziło do kategorii środków pomocy zwolnionych z obowiązku zgłoszenia pomoc w formie kapitału podwyższonego ryzyka. Z zastrzeżeniem warunków przewidzianych w rozporządzeniu GBER pomoc w formie udziału w nastawionym na zysk funduszu inwestycyjnym działającym na niepublicznym rynku kapitałowym, zarządzanym na zasadach rynkowych nie jest objęta obowiązkiem zgłoszenia.

Taka pomoc musi zostać zgłoszona i jest oceniana na podstawie wytycznych, jeśli nie są spełnione warunki przewidziane w rozporządzeniu GBER.

Arkusz 10 Elementy pomocy w sprzedaży gruntów i budynków przez władze publiczne

Dokumenty referencyjne

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera zestawienie najważniejszych przepisów „Komunikatu Komisji w sprawie elementów pomocy państwa w sprzedaży gruntów i budynków przez władze publiczne” (Dziennik Urzędowy C 209 z 10.7.1997, str. 3), (dalej zwanego w arkuszu „komunikatem”)²⁹.

Cel

Celem komunikatu jest:

- określenie prostej procedury umożliwiającej państwom członkowskim przeprowadzanie sprzedaży gruntów i budynków w sposób automatycznie wykluczający występowanie pomocy państwa,
- określenie przypadków sprzedaży gruntów i budynków, które powinny zostać zgłoszone Komisji.

Zasada

Komisja zakłada, że sprzedaż gruntu lub budynków przez władze publiczne nie zawiera pomocy państwa w przypadku postępowania zgodnie z jedną z poniższych procedur:

- sprzedaż nastąpiła w drodze odpowiednio upublicznionego, otwartego i bezwarunkowego przetargu, w którym przyjmuje się najlepszą lub jedyną ofertę;
- sprzedaż nastąpiła po wartości rynkowej, ustalonej przez niezależnych rzeczoznawców.

Cena sprzedaży gruntu lub budynków powinna być **co najmniej** zgodna z ceną ustaloną w drodze wyceny przez niezależnego rzeczoznawcę.

Jeżeli po podjęciu należytych starań w celu sprzedaży gruntów i budynków według wartości ustalonej w drodze wyceny, okaże się, że ceny tej nie można uzyskać, za zgodną z warunkami rynkowymi można uznać rozbieżność do 5 % względem tej wartości.

Państwa członkowskie powinny zgłaszać Komisji, bez uszczerbku dla stosowania zasady *de minimis* (zob. arkusz 13) wszelkie transakcje sprzedaży, które nie zostały przeprowadzone zgodnie z jedną z powyższych procedur.

²⁹ Komisja pracuje obecnie nad przekrojowym komunikatem dotyczącym zastosowania testu prywatnego inwestora, który objąłby również obecne zasady.

Arkusz 11 Usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym

Dokumenty referencyjne

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera zestawienie najważniejszych przepisów „Decyzji Komisji z dnia 28 listopada 2005 r. w sprawie stosowania art. 86 ust. 2 Traktatu WE do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym” (2005/842/WE) (Dziennik Urzędowy L 312 z 29.11.2005, s. 67-73), „Wspólnotowych ramach dotyczących pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych” (2005/C 297/04) (Dziennik Urzędowy C 297 z 29.11.2005, s. 4-7) oraz dyrektywy Komisji 2006/111/WE z dnia 16 listopada 2006 r. w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między państwami członkowskimi a przedsiębiorstwami publicznymi, a także w sprawie przejrzystości finansowej wewnątrz określonych przedsiębiorstw (wersja skodyfikowana) (Dziennik Urzędowy L 318 z 17.11.2006, s. 17-25) (dalej zwane w arkuszu odpowiednio: „decyzją”, „ramami” i „dyrektywą w sprawie przejrzystości”).

Cel

Celem decyzji i ram jest zwiększenie pewności prawnej w zakresie finansowania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym. Obydwa dokumenty są zgodne z orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Altmark³⁰ i zostały stworzone w celu zapewnienia przedsiębiorstwom możliwości otrzymywania wsparcia publicznego na pokrycie wszystkich poniesionych kosztów działań, w tym zysku w rozsądnej wysokości, związanych ze świadczeniem określonych usług publicznych powierzonych im przez władze, przy jednoczesnym zapobieganiu nadwyżkom rekompensaty kosztów usług publicznych i subsydiom krzyżowym udzielanym działalności komercyjnej, które mogłyby zakłócić konkurencję.

Zakres

Z definicji decyzja i ramy mają zastosowanie tylko do przedsiębiorstw świadczących usługi w ogólnym interesie gospodarczym, określonych w Traktacie, prawodawstwie wtórnym i orzecznictwie. Mają one zastosowanie jedynie do przedsiębiorstw prowadzących działalność *gospodarczą*, ponieważ wsparcie finansowe przyznawane podmiotom nieprowadzącym działalności gospodarczej nie stanowi pomocy państwa.

Pojęcia

Usługi w ogólnym interesie gospodarczym oznaczają działalność gospodarczą określaną przez władze publiczne jako szczególnie istotną dla obywateli i która nie byłaby wykonywana (lub byłaby wykonywana na innych warunkach), jeżeli nie doszłoby do interwencji publicznej. Działalność ta musi mieć szczególne cechy w porównaniu z ogólnym interesem gospodarczym wykonywania innej działalności gospodarczej.

Kryteria Altmark oznaczają warunki ustanowione w przełomowym orzeczeniu Trybunału,

³⁰ C-280/00, 24.7.2003.

zgodnie z którym rekompensaty za usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym nie powinny się uznawać za pomoc państwa. W skrócie:

i) działalność kwalifikuje się jako usługa świadczona w ogólnym interesie gospodarczym, a jej zadania i zobowiązania są jasno określone;

ii) wyznaczniki rekompensaty kosztów usługi publicznej są obiektywne i przejrzyste oraz ustanawiane z wyprzedzeniem;

iii) rekompensata nie przekracza kosztów netto świadczenia usługi oraz rozsądnego zysku (tj. nie dochodzi do nadmiernej rekompensaty) oraz

iv) wysokość rekompensaty określana jest za pomocą *procedury udzielania zamówień publicznych*, a w przypadku gdy nie przeprowadzono przetargu, przedsiębiorstwo, któremu powierzono wykonywanie usług w ogólnym interesie gospodarczym otrzymuje rekompensatę określoną na podstawie analizy kosztów, jakie poniosłoby typowe, dobrze zarządzane przedsiębiorstwo.

Środki

1. Decyzja

W decyzji określono warunki, przy spełnieniu których rekompensata dla przedsiębiorstw za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym jest zgodna z przepisami w dziedzinie pomocy państwa i *nie podlega obowiązkowi uprzedniego zgłoszenia* Komisji.

Warunki:

- jasno określona misja usługi publicznej;
- brak nadwyżki rekompensaty;
- kwota rekompensaty nie przekracza 30 mln EUR rocznie na przedsiębiorstwo oraz roczny obrót przedsiębiorstwa nie przekracza 100 mln EUR.
- brak ograniczeń kwoty rekompensaty dla:
 - szpitali;
 - mieszkalnictwa socjalnego;
 - połączeń lotniczych i morskich z wyspami;
 - lotnisk i portów, w których liczba pasażerów nie przekracza określonych wartości progowych.

2. Ramy

W ramach określono warunki, przy spełnieniu których rekompensata nieobjęta przepisami decyzji jest *zgodna* z przepisami w dziedzinie pomocy państwa. Taka rekompensata podlega obowiązkowi zgłoszenia Komisji ze względu na wyższe ryzyko zakłócenia konkurencji.

Reguły opracowano w celu zapobiegania *nadmiernej rekompensacie* (rekompensacie, która przekracza koszty netto usługi publicznej) oraz *subsydiom krzyżowym* (rekompensacie, która wykorzystywana jest na innych rynkach podlegających konkurencji), ponieważ okoliczności tych nie można uznać za zgodne z Traktatem.

3. Dyrektywa w sprawie przejrzystości

W dyrektywie w sprawie przejrzystości wyjaśniono, że przedsiębiorstwa otrzymujące rekompensaty i działające zarówno na rynku usług publicznych, jak i na innych rynkach muszą prowadzić odrębne księgi rachunkowe odnoszące się do poszczególnych rodzajów działalności danego przedsiębiorstwa, pozwalające ustalić, czy nie doszło do nadmiernej rekompensaty.

Arkusz 12 Obwieszczenie w sprawie gwarancji

Dokument referencyjny

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera zestawienie najważniejszych przepisów „Obwieszczenia Komisji w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji” (Dziennik Urzędowy C 155 z 20.6.2008, s. 10-22 oraz sprostowania do s. 15 w Dzienniku Urzędowym C 244 z 25.9.2008, s. 32) (zwanego dalej „obwieszczeniem”).

Zakres

Obwieszczenie ma zastosowanie do *gwarancji indywidualnych* oraz *programów gwarancji*. Ma ono zastosowanie do wszystkich sektorów gospodarki, w tym rolnictwa, rybołówstwa i transportu, bez uszczerbku dla szczególnych reguł dotyczących gwarancji w danych sektorach.

Obwieszczenie nie ma zastosowania do gwarancji kredytów eksportowych.

Określono w nim zasady uznawania gwarancji za zgodne ze wspólnym rynkiem, a więc nie stanowiące pomocy. Obwieszczenie zawiera również zasady oceny gwarancji zawierających element pomocy.

Pojęcia

Gwarancje są zazwyczaj związane z **kredytem lub innym zobowiązaniem finansowym**, które ma być zaciągnięte przez kredytobiorcę od kredytodawcy. Te same reguły mają również zastosowanie do wszystkich gwarancji, w których występuje podobne przeniesienie ryzyka (np. inwestycje w formie kapitału).

W obwieszczeniu zawarto reguły dotyczące jasnych i przejrzystych **metod** obliczania elementów pomocy w danej gwarancji lub programie gwarancji. W odniesieniu do MŚP wprowadzono uproszczone reguły, tak by ułatwić MŚP dostęp do finansowania, z którym mają one szczególne trudności.

Uznaje się, że gwarancje spełniające warunki zawarte w części 3 obwieszczenia nie przynoszą korzyści beneficjentowi, a więc nie stanowią pomocy państwa. Ocena elementu pomocy państwa w gwarancji oparta jest na zasadzie prywatnego inwestora³¹, jako że jej podstawą jest **ocena ryzyka** poprzez **rating**. Rating nie musi być przeprowadzony przez międzynarodową agencję – może zostać przeprowadzony przez bank beneficjenta.

W przypadku gwarancji z elementem pomocy państwa uznaje się, że element pomocy to różnica pomiędzy właściwą ceną rynkową gwarancji a faktyczną ceną zapłaconą za ten środek.

³¹ Zgodnie z tą zasadą inwestycje lub inne środki finansowe organów publicznych dla przedsiębiorstw mogą zostać zaakceptowane, jeśli zostaną dokonane na warunkach, które prywatny inwestor rynkowy zaakceptowałby przy porównywalnej transakcji.

Kryteria

Istnienie elementu pomocy w gwarancji można wykluczyć, jeżeli gwarancja spełnia następujące kryteria:

a) Gwarancje indywidualne:

- kredytobiorca nie jest przedsiębiorstwem zagrożonym (zob. arkusz 5. Uwaga: Nowe MŚP nie są uważane za przedsiębiorstwa zagrożone dla celów tego obwieszczenia.);
- gwarancja jest powiązana z określoną transakcją finansową oraz ograniczona w czasie i pod względem kwoty;
- maksymalny zakres - 80 % niespłaconego kredytu (lub innego zobowiązania finansowego);
- spłaty są proporcjonalne; gwarantowane kwoty obniżają się proporcjonalnie, a straty są ponoszone również w sposób proporcjonalny;
- za gwarancję płacona jest cena rynkowa (z uwzględnieniem specyfiki transakcji);
- **MŚP:** możliwość wykorzystania określonych wcześniej bezpiecznych stawek (powiązanych z ratingiem kredytowym MŚP), możliwość wykazania niższej premii zgodnej z warunkami rynkowymi; do nowoutworzonych przedsiębiorstw zastosowanie ma bezpieczna stawka w wysokości 3,8 % rocznie, nawet przy braku ratingu.

b) Programy gwarancji:

- niedostępne dla przedsiębiorstw zagrożonych;
- gwarancje są związane z określoną transakcją oraz są ograniczone w czasie i pod względem kwoty;
- maksymalny zakres - 80 % niespłaconego kredytu (lub innego zobowiązania finansowego);
- stawki należy poddawać przynajmniej corocznemu przeglądowi;
- stawki obejmują normalne ryzyko, koszty administracyjne i roczne wynagrodzenie za odpowiedni kapitał;
- przejrzyste warunki przyszłych gwarancji (np. uprawnione przedsiębiorstwa);
- **MŚP:** bezpieczne stawki lub możliwość stosowania jednej stawki (uniknięcie konieczności przedstawiania indywidualnych ratingów MŚP, którym udzielana jest gwarancja) na gwarantowaną kwotę do 2,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa w danym programie (co umożliwi osiągnięcie efektu łączenia ryzyka przy udzielaniu MŚP gwarancji o niezbyt wysokiej wartości)

Inne

Pułap 80-procentowy nie ma zastosowania do gwarancji obejmujących dłużne papiery wartościowe lub udzielanych przedsiębiorstwom świadczącym pewne usługi w ogólnym interesie gospodarczym na rynku lokalnym.

Uwaga: Przy udzielaniu gwarancji poniżej kwoty 1,5 mln EUR można korzystać z zasad *de minimis* przewidzianych w rozporządzeniu o pomocy *de minimis*³².

³² Bez uszczerbku dla możliwości zgłaszania przez państwa członkowskie metodologii, co przewiduje art. 2 ust. 4 lit. d) rozporządzenia o pomocy *de minimis*. Zob. arkusz 13.

Arkusz 13 Zasada *de minimis*

Dokument referencyjny

Niniejszy arkusz informacyjny zawiera zestawienie najważniejszych przepisów rozporządzenia Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* (Dziennik Urzędowy L 379 z 28.12.2006, s. 5), (dalej zwanego w arkuszu „rozporządzeniem”).

Zakres

Rozporządzenie to obejmuje niewielkie kwoty pomocy państwa (pomoc *de minimis*), która nie stanowi pomocy państw w rozumieniu art. 87 ust. 1 Traktatu i w związku z tym nie podlega obowiązkowi zgłoszenia.

Pomoc *de minimis* nie ma zastosowania do przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorach rybołówstwa i akwakultury, sektorze węglowym oraz przedsiębiorstw zajmujących się produkcją pierwotną produktów rolnych wymienionych w załączniku I do Traktatu. Natomiast przy spełnieniu pewnych warunków dodatkowych pomoc ta ma zastosowanie do przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych. W sektorze transportowym pomoc *de minimis* nie może być przeznaczona na nabycie pojazdów do drogowego transportu towarów. Podmioty gospodarcze znajdujące się w trudnej sytuacji nie są objęte zakresem tego rozporządzenia.

Pojęcie

Zasada *de minimis* określa pułap kwoty pomocy, poniżej którego można uznać, że art. 87 ust. 1 Traktatu nie ma zastosowania, w związku z czym nie ma obowiązku uprzedniego zgłoszenia Komisji takiej pomocy. Zasada ta opiera się na założeniu, że w zdecydowanej większości przypadków niewielkie kwoty pomocy nie mają wpływu na wymianę handlową i konkurencję pomiędzy państwami członkowskimi.

Kryteria

Z zasady *de minimis* można skorzystać wówczas, gdy pomoc spełnia następujące kryteria:

- pułap pomocy objętej zasadą *de minimis* wynosi zasadniczo 200 000 EUR (ekwiwalent dotacji pieniężnej) w dowolnych trzech latach podatkowych; stosowny okres trzech lat ma charakter ruchomy, co oznacza, że przy każdym udzieleniu nowej pomocy *de minimis*, konieczne jest ustalenie łącznej kwoty pomocy *de minimis* udzielonej w trzech kolejnych latach podatkowych (w tym także w ówczesnym bieżącym roku podatkowym);
- pułap będzie miał zastosowanie do ogółu pomocy publicznej uznanej za pomoc *de minimis*; pomoc nie wpłynie na możliwość uzyskania przez beneficjenta innej pomocy państwa w ramach programu zatwierdzonego przez Komisję, bez uszczerbku dla zasady kumulacji pomocy opisanej poniżej;
- pułap ma zastosowanie do wszystkich rodzajów pomocy, bez względu na formę lub cel pomocy; jedyną pomocą, w odniesieniu do której wyklucza się stosowanie zasady *de minimis*, jest pomoc eksportowa;
- rozporządzenie ma zastosowanie wyłącznie do „przejrzystych” form pomocy; oznacza to pomoc, w przypadku której możliwe jest dokładne wcześniejsze obliczenie ekwiwalentu

dotacji brutto bez potrzeby przeprowadzania oceny ryzyka; wiążą się z tym pewne ograniczenia w przypadku niektórych form pomocy, np. gwarancji. Rozporządzeniem mogą być objęte wyłącznie gwarancje na kwoty niższe niż 1,5 mln EUR³³.

Kumulacja

Wspomniany pułap (200 000 EUR pomocy *de minimis* w okresie trzech lat podatkowych) stosuje się do łącznej kwoty pomocy *de minimis* udzielonej danemu przedsiębiorstwu. W sektorze transportu drogowego kwota ta została obniżona do 100 000 EUR.

Udzielając pomocy *de minimis* poszczególnym przedsiębiorstwom, państwo członkowskie winno sprawdzić, czy wskutek udzielenia nowej pomocy łączna kwota pomocy *de minimis* otrzymanej przez dane przedsiębiorstwo w stosownym okresie trzech lat nie przekroczy pułapu 200 000 EUR (lub odpowiednio 100 000 EUR).

Państwo członkowskie ma obowiązek ustanowić instrumenty niezbędne do zapewnienia skutecznej kontroli w odniesieniu do pułapu kumulacji pomocy *de minimis*. Można tego dokonać na dwa sposoby:

- państwo członkowskie może utworzyć centralny rejestr pomocy *de minimis* zawierający pełne informacje o wszystkich przypadkach udzielenia pomocy *de minimis* przez dowolny organ tego państwa członkowskiego;
- ewentualnie państwo członkowskie może wyraźnie poinformować dane przedsiębiorstwo o tym, że udzielana mu pomoc jest pomocą *de minimis* i uzyskać od niego pełne informacje na temat innej pomocy *de minimis* otrzymanej przez to przedsiębiorstwo w dwóch poprzednich latach podatkowych oraz w bieżącym roku podatkowym; państwo członkowskie pozostaje w każdym warunkach odpowiedzialne za zapewnienie przestrzegania pułapu kumulacji.

³³ Bez uszczerbku dla możliwości zgłaszania przez państwa członkowskie metodologii, co przewiduje art. 2 ust. 4 lit. d) rozporządzenia.